

1906

E 1294/1911 - 1912

- 1913!

45

A NAGYKANIZSAI IZR. HITKÖZSEG

ÁLTAL FENTARTOTT

2777

FELSŐ KERESKEDELMI ISKOLA

ÉRTESITŐJE

AZ 1906—1907. TANÉVRŐL.

SZERKESZTI:

BÚN SAMU

IGAZGATÓ.

NAGYKANIZSA, 1907.

NYOMATOTT KRAUSZ ÉS FARKAS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

19239

REV 98

A NAGYKANIZSAI IZR. HITKÖZSÉG

ÁLTAL FENTARTOTT

FELSŐ KERESKEDELMI ISKOLA

ÉRTESITŐJE

AZ 1906—1907. TANÉVRŐL.

—•••—

SZERKESZTI:

B Ú N S A M U

IGAZGATÓ.

NAGYKANIZSA, 1907.

NYOMATOTT KRAUSZ ÉS FARKAS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

19239

REV 98

REV 2010

I.

Iskolaszék.

Elnök: Dr. Rothschild Jakab
Alelnök: Rosenberg Richárd
Jegyző: Barta Lajos

- Dr. Neuman Ede, iskolai felügyelő
- 5 Dr. Blau Simon
Bún Samu, igazgató
Ij. Deutsch Lajos
Ujnépi Elek Lipót
Grünhut Henrik
- 10 Halphen Mór
Heltai József
Kertész József
Löwy Adolf
Markovits Dávid
- 15 Dr. Ollop Mór
Ötvös Emil
Rapoch Gyula
Rothschild Zsigmond
Dr. Rothschild Samu
- 20 Scherz Richárd
Dr. Schwarz Adolf
Schwarz Gusztáv
Szommer Náthán
Stern Sándor

II.

Jelentés a lefolyt 1906—7-iki tanévről.

A javító vizsgálatokat augusztus 31-én tartottuk meg, a beírásokat szeptember 2., 3. és 4-én eszközöltük, a rendes tanítás 6-án vette kezdetét.

Felvételezett az alsó osztályba	44
a középső	„ 19
a felső	„ 28
	<hr/>
összesen	91 tanuló.

Az iskolát a tanév végéig látogatta	
az alsó osztályban	40
a középső	„ 19
a felső	„ 28
	<hr/>
összesen	87 tanuló.

A felvett tanulók közül volt teljesen tandíjmentes 20, részben 39, az elengedett tandíj összege K 7600.

Az intézet *tanulmányi* és *fegyelmi állapota*, ugyszintén az *iskolalátogatás* kielégítő volt. Nagyobb fegyelmi vétség vagy igazolatlan mulasztás nem fordult elő.

Az *egészségi állapot*, ugy a tanári kart, mint a tanuló ifjuságot illetőleg az egész éven át kedvező volt. Ragályos betegség nem fordult elő. Általában örömmel konstatáljuk, hogy az egészségi állapot hosszú idő óta nagyon kedvező, sőt még az 1904/5-iki tanévben is, midőn a kanyaró és vörheny városunkban járványszerűen léptek fel, iskolánk ettől teljesen ment maradt, haláleset pedig az iskola 16 évi fennállása óta egyetlen egy fordult elő.

Mély megilletődéssel kell azonban megemlékeznünk iskolaszékünk egy szeretetreméltó tagjának, iskolánk gondnokának: *Loewy Ödön* urnak elhunytáról, ki 1906. december 7-én hosszas szenvedés után nagyszámu tisztelői és barátai őszinte fájdalomára elköltözött.

Nagyságos *Dr. Schack Béla* kir. főigazgató ur május 22-én és 23-án iskolánkat meglátogatta, az előadáson valamennyi osztályban többször jelen volt és távozásakor a talált rend fölötti örömének adott kifejezést.

A *tanári karban* változás nem történt. Balog D. tanár egyéves katonai szolgálatát bevégezvén, állását szeptember 23-án újból

elfoglalta, mely napig őt az iskola tanárai helyettesítették, miután Baumgarten Zsigmond tanár, ki őt az 1905/6-iki évben helyettesítette, erre a folyó tanévben nem vállalkozhatott.

Jóleső meglepéssel említjük itt, hogy tanári karunk régi kívánsága, *fizetésének államsegéllyel kiegészítése*, végre valóra vált.

Az 1906. július 5-én tartott iskolaszéki ülésen az igazgató ez ügyben a következő indítványt tette:

„Kérje a hitközség sürgősen a kormánytól a felső keresk. iskolai igazgató és tanárok fizetésének kiegészítését és az intézetnek az országos nyugdíjintézetbe való felvételét. Kérje egyuttal abban az esetben, ha a kormány a segély megadására nem hajlandó, az iskolának állami kezelésbe vételét. A kérvényt küldöttség adja át a vallás és közoktatásügyi miniszternek, mely küldöttség Nagykanizsa város országgyűlési képviselőjénél, Molnár Viktor államtitkárnál és dr. Morlin Emil miniszteri tanácsosnál is adja elő a hitközség kérelmét.“

Ez indítványt az iskolaszék egyhangulag elfogadta és már a következő hónapban Vécsey Zsigmond polgármester, Unger Ullmann Elek, Tripammer Rezső, és Josifovics Milán városi képviselő urak és Dr. Rothschild Jakab iskolaszéki elnök, Rosenberg Richárd alelnök, Heltai József, Dr. Ollop Mór, Rothschild Zsigmond, Dr. Schwarz Adolf iskolaszéki tag urak és az igazgatóból álló küldöttség Budapestre utazott és ott a hitközség kérelmét gróf Aponpyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszternek, valamint Dr. Morlin Emil miniszteri tanácsosnak és Kirchner Béla főigazgató urnak szóval is előadta. Valamennyien a kérelmet indokoltnak és méltányosnak találva, annak teljesítését ha nem is teljes bizottsággal, kilátásba helyezték.

1906. szeptember 28-án megjelent a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 75559/1906. sz. rendelete, melyben kimondja, hogy mivel „a nem állami felső ker. iskolai tanárok ugyanoly fontos feladatok teljesítésére hivatvák, mint az állami iskolák tanárai,“ a nem állami iskolai tanárok fizetését a rendeletben felsorolt feltételek mellett kiegészíteni óhajtja és felhívja az illető iskola-fentartókat, hogy ez iránti kellően felszerelt kérvényüket december 1-éig Dr. Schack Béla kir. főigazgató urhoz adják be. E felhívásnak természetesen hitközségünk is megfelelt és 1907. márczius 29-én érkeztek le a helybeli m. kir. adóhivatalhoz a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur rendeletei, melyekkel az iskola igazgatója és tanárai részére az őket megillető összegeket kiutalta.

Kellemes kötelességet teljesítünk, midőn városunk polgármesterének, iskolaszékünk elnökségének és a többi (valamennyi saját költségükön) a küldöttségben részt vett uraknak e helyen is hálás köszönetünket nyilvánítjuk. A mily örvendetes a tanári fizetések kiegészítése, ép oly leverőleg hat ránk az a szomorú tudat, hogy felső kereskedelmi iskolánk még mindig nincs felvéve az 1894. évi XXVII. t. c. alapján létesült orsz. *nyugdíjintézet* kötelékébe.

Ez ügyben úgy a hitközség, mint a tanári kar már egy ízben folyamodvánnyal fordult a miniszteriumhoz, de eredménytelenül.

Tekintettel arra, hogy a tanárok fizetésének állami kiegészítése egyttal az iskola fönnállását biztosítja; tekintettel továbbá arra, hogy az összes társulati iskolák közül egy sem kötött le vagyont, hanem valamennyi csak az állami segély alapján vétetett fel a nyugdíjintézetbe, a milyen helyzetbe most a mi iskolánk is jutott: az iskolaszék és a tanári kar a nyugdíj ügyében az új helyzet alapján újból folyamodvánnyal járult a miniszter elé, mely folyamodványt a tanári kar az igazgató vezetése mellett április 5-én személyesen adott át gróf Apponyi Albert miniszter ur ő nagyméltóságának, ki a tanári karnak adott válaszában kijelentette, hogy a mennyiben kérvényünk valamely törvényes intézkedésbe nem ütközik, azt szívesen teljesíti.

Ugyanekkor ő nagyméltóságának gróf Zichy Aladár miniszter urnak, városunk képviselőjének és Klauzál Gábor miniszteri tanácsosnak adtuk elő ügyünket, kik az iránti jóindulatukról biztosítottak.

Valóban ideje volna már, hogy iskolánk eme régóta elhuzódó ügye valahára kedvező elintézést nyerjen.

Ép oly fontos, mint örvendetes mozzanat tanintézetünk történetében a *női kereskedelmi tanfolyam* megnyitása, melyről külön fejezetben számolunk be.

Mint minden évben, úgy a lefolyt tanévben is a felső osztály tanulói a szaktanár vezetése mellett a helybeli ipartelegeket tekintették meg. Azonkívül márczius 25-én az iskola 18 tanulója 3 tanár kíséretében gyakorlati ismereteik gyarapítása végett *Fiuméba tanulmányútat* tett. A szaktanár erről szóló jelentését tisztelt olvasóink különös figyelmébe ajánljuk.

III.

Az iskola jótevői.

Ösztöndíjak.

Alapító, adományozó	Ösztöndíjas	Oszt.	K	f
Alapítványok:				
Gelsei Gutmann S. H.	Beck Károly	I.		
2 tandíjmentes hely	Flesch Richárd	II.		
Megyeri Krausz Máyer	Beck Károly	I.	60	
Nagykanizsai Takarékpénztár	Flesch Richárd	II.	40	
	Fleischhacker Imre	III.	40	
Ujnépi Elek Lipót	Böhm Vilmos	I.	20	
Délzalai Takarékpénztár	Krausz Jenő	I.	100	
	Oesterreicher József	III.	100	
Danneberg Jakab	Schwarz Jenő	II.	30	
Dr. Stolzer Henrik	Kaufmann Béla	III.	23	11
Loewy Ödön	dec. 7-én fog kiadatni		72	
Pollák Ármin	Böhm Endre	III.	12	
Dr. Villányi H.	Darvas Leo	III.	6	
Adakozások:				
Nagykanizsai Takarékpénztár	Neumann Károly	I.	20	
	Bódog Ferenc	I.	20	
Nagykanizsai Keresk. Társulat	Báder Béla	II.	20	
	Jelinek Miklós	II.	20	
Zalamegyei Gazdas. Tkptár	Pentz Gyula	III.	20	

A nm. vallás- és közokt. miniszter úr tanári könyvtárunkat a küldeni szokott statisztikai kimutatásokon kívül Havas Rezső dr. „Dalmácia“ c. művel, áruminta-gyűjteményünket pedig Kalmár Benő és Friedländer Ödön urak, iskolánk volt tanítványai, előbbi szép tengeri gyűjteménnyel, utóbbi szép gyapju-gyűjteménnyel gazdagították. Fogadják e helyen is hálás köszönetünket.

IV.

Tanári kar.

Bún Samu, igazgató, felső kereskedelmi iskolákra képesített rendes tanár, a keresked. szakiskolai tanárok orsz. egyesületének választmányi tagja, városi képviselő, tanította a könyvvitelt a középső és felső osztályban, az irodai munkálatokat a felső, a ker. ismereteket az alsó osztályban. Működésének évei 40, ez intézetnél 39.

Balog D., felső keresked. iskolákra képesített rendes tanár, a természetrajzi, földrajzi, áruismeri, természet- és vegytani szertár őre, a tanári tanácskozáások jegyzője, tanította a vegytant, áruismét és technológiát a középső és felső, a földrajzot mind a 3 osztályban, a mennyiségtant és szépírást az alsó osztályban. Működik ez intézetnél 5 óv óta.

Domány Ármin, középiskolákra képesített rendes tanár, az önképzőkör vezetője, az ifjusági könyvtár őre; tanította a történelmet, a magyar nyelvet és irodalmat mind a három, a kereskedelmi levelezést a középső és felső osztályban. Működésének évei 10, ez intézetnél 8.

Markovits Dávid, felső keresk. iskolákra képesített rendes tanár, okl. államszámvevő, tanította a mennyiségtant a középső és felső osztályban, a keresk. számtant mind a 3 osztályban, az irodai munkálatokat az alsó és középső osztályban, a keresk. levelezést az alsó osztályban. Működik ez intézetnél 7 év óta.

Dr. Rosenberg Mór, köz- és váltó-ügyvéd, tanította a jogi és közgazdasági ismereteket a középső és felső osztályban. Működésének évei ez intézetnél 14.

Dr. Villányi Henrik, felső kereskedelmi iskolákra képesített rendes tanár, városi képviselő, tanította a német és francia nyelvet mind a 3 osztályban. Működésének évei 23, ez intézetnél 16.

H i t o k t a t ó k:

Krámer Lajos, okl. polg. isk. tanár, az izr. tanulók hitoktatója. Működik ez intézetnél 3 év óta.

Cónár Celestin, róm. kath. lelkész, a róm. kath. tanulók hitoktatója. Működik ez intézetnél 2 év óta.

V.

A tanári könyvtár 2. pótjegyzéke.

Csop.	Szám	A könyv szerzője	A könyv címe
I.	114	Csikós Gyula	A jelképes számtanítás mód- szere.
	115	Ember János	Az apró emberek tudománya.
	116	Goerth A.	A tanítás művészete.
	117	Hosztinszky Antal	Illusztrált részletes tanmenet az elemi isk. rajzolás taní- tásához.
	118	Gyertyánffy J.	Előgyakorlatok az írás-olvasás és rajzolás tanításához.
	119	Juhai Antal	A gyermek első tanítója.
	120	" "	A II. osztály tanítója.
	121	Mólnár László	A nevelés története.
	122-5	Munkácsi Bernát dr.	Az izr. vallásoktatás elemi isk. vezérfonala I—IV.
	126	Oláh Gyula dr.	Az ember és az egészség.
	127	Pekár Gyula dr.	A nürnbergi isk. egészségügyi kongresszus
	128	Peres Sándor	Neveléstan.
	129	Szücs Izsó	Modern rajzoktatás. I.
	130	" "	A modern rajzoktatás vezér- fonala II. kötet.
	131	Tomcsányiné Czukrász Roza	Phonomimikai előgyakorlatok.
	132	V. és közokt. miniszter	A egységes jogosítású közép- iskolákról folyt szakértekez- let jegyzőkönyve.
	133	" "	1903. jelentés a népoktatás állapotáról.
	134	" "	Közoktatásügyünk 1902-ben.
	135	" "	Magyarország közoktatásügye 1904-ben.
	136	" "	Ugyanaz
	137	" "	Szakértekezletti jk. az egysé- ges jog. középiskoláról

Csop.	Szám	A könyv szerzője	A könyv czime
	138-45	V. és közokt. miniszter	Tanterv és Utasítás az elemi népiskolák számára.
II.	125-7	Balassa József	Magyar olvasókönyv f. ker. isk. számára. I—III.
	128	Brunovszky Rezső	Magyar olvasmány a polgári fiúiskolák számára II.
		Eötvös József báró	Összes munkái (folyt.):
	129	" " "	A nemzetiségi kérdés (XVI. k.)
	130	" " "	Kisebbségi politikai cikkek (XVII. k.)
	131	" " "	Költemények, színművek (XVIII. kötet.)
	132	" " "	Gondolatok (XIX. kötet.)
	133	" " "	Levelek, életrajzok (XX. köt.)
	134	Kobzy János	Zrinyiász és régi epikai költszetünk.
	135-7	Kozma-Somogyi-Szölösi-Ember	Magy. nyelvkönyv a népisk. új tanterve szerint 1906.
	138	" "	Első könyvem. Phonomimikai A. B. C. és olv. könyv 1906.
	139	" "	Első könyvem. Hangoztató A. B. C. és olvasókönyv 1906.
	140-3	" "	Olvasókönyv az elemi népiskolák számára II—V.
	144	id. Szinnyei József	Nyelvtudományi Közlemények XXVII.
	145-7	Szinnyei József	Magyar írók élete és munkái XX—XXI.
III.	113	Hortobágyi A.	Német nyelv- és olvasókönyv polg. iskolák számára.
IV.	43	Danheisser, Küffner és Ofenmüller	Französische Sprachlehre für Handelsschulen.
	44	Kovács S. János	Magyar francia ker. szótár.
	45	Larive és Fleury	La première année de grammaire.
VI.	341	Beksics Gusztáv	A román kérdés és a fajok harca.
	342	Bodnár Zs.	A népfajok sorsa és más kérdések.
	343	Csiky Kálmán dr.	Magyar alkotmánytan 1906.
	344	Deme Károly	Földrajz a polgári fiúisk. 4. osztálya számára 1904.
	345	Halis István	Színes mozaik Nagykanizsa város történetéből.
	346	Hangay Gusztáv	Harc a magyarságért.

Csop.	Szám	A könyv szerzője	A könyv címe
	347	Havas Rezső dr.	Dalmácia.
	348	Krisztinkovics Ede	Birtokrendezések.
	349	Dr. Marczali—Földes	A történet kis tükre. 1906.
	350	Német Károly dr.	Földrajz az osztott elemi népisk. IV. o. sz. 1906.
	351	„ „	Földrajz az osztott el. népisk. V. és VI. o. sz. 1906.
	352-3	Nösselt Friedrich	Weltgeschichte für Töchter-schulen I. és III. k.
	354	Sebestha Károly	A m. nemzet tört. polg. isk. számára.
	355	Sebestyén Gy., dr. Kovács Gy.	Egyetemes történet II.
VII.	82	Gaál József	Ábr. mértan polg. isk. sz. 1903.
	83	Hittig—Kados	Számtan polg. isk. sz.
	84	Szuppán V. Péchl A.	Számtan középisk. és polgári fiúisk. sz. 1903.
	85	Szuppán V.—Havas M.	Algebra f. ker. isk. sz. 1906.
VIII.	102	Bozóky Endre dr.	Középisk. fizikai gyakorlatok.
	103	Grosz H. (Ahler)	Die wichtigsten Handlungspflanzen in Wort und Bild
	104	Lorinser F. W. dr.	Die wichtigsten essbaren, verdächtigen und giftigen Schwämme.
	105	Makay István	Fizikai Laboratorium
	106	Miklós Gergely	Vegytan és természettan a népisk. VI. o. sz. 1906.
X.	116	Bpesti áru-s ért. tőzsde	Áruüzleti szokások 1904.
	117	Bein-Bogyó-Havas	Politikai számtan I.
	118	Bún József	Pénzügyi ellenőrzés.
	119	Földm. miniszterium	Zalam. selyemtenyésztésének állapota 1904-ben.
	120	Csonka—Várad	A szegedi paprika.
	121	Hügli F.	Konstante Buchhaltung.
	122	Jónás J. — dr. Schack Béla	A magyar és német keresk. levelezés
	123	Kraicz Lajos	Utmutató postai küldemények felszerelésére.
	124	M. kir. Ker. Múzeum	Kiviteli árutár.
	125	M. kir. Közp. statiszt. hivatal	A magyar korona orsz. 1903. külkeresk. forgalma.
	126	Odenthal József	Das Mustercomptoir an Handelsschulen.

Csop.	Szám	A könyv szerzője	A könyv címe
	127	Orsz. Ipari és keresk. Okt. Tanács	Szakvélemények és előadói javaslat a felső ker. iskola szervezetének revíziója tár- gyában.
	128	Odenthal József	Lehrbuch der doppelten Buch- haltung.
	129	Porges Carl	Lehrbuch d. fr. Handelscor- respondenz.
	130	Schelber Franz	Lehrbuch d. Gabelsbergischen Stenografie.
	131-132	Dr. Schack Béla	Magy. Ker. könyvtára III—IV.
	133	" " "	A felső ker. isk. tanárok mis- kolczi szünidei tanfolyamá- nak évkönyve.
	134	" " "	A magyar kereskedő könyve I.
	135	Tschinkel Camilló	Kereskedő és konzul.
	136	Zerkowitz Emil	Amerikai kereskedők.
	137	Zsengeri Manó	Könyvvitel és Mérleg
XI.	67	Bárczi István dr.	Közgazd. ismeretek.
	68	Th. Theumann	Das oesterr. Wechselrecht.
XIII.	163-6	—	Hivatalosközlöny 1903—1906.
	187-90	—	Izr. Tanügyi Értesítő 1901. 3, 4, 5.
	171-4	—	Keresk. Szakoktatás 1903—6.
	175-8	—	Magyar nyelvőr 1908—1906.
	182	—	Népnevelők lapja.
	167-70	—	Néptanítók lapja 1903—1906.
	179-81	—	Orsz. Középisk. Tanáregyesü- leti Közlöny 1903—1905.
	191-4	—	Zeitschr. f. Buchhaltung 1903-6
	183-6	—	Természettudományi közlöny 1902—1905.
XIV.	46	Beleznay Antal	Gyakorlati énektan polg. isk. számára.
	47	Ernecke Ferd.	Physikalische Apparate
	48	Kohl Max	" "
	49	Stepanko Albert	Vezérkönyv a tornatanításhoz.

A könyvtár jelenlegi állománya:

I.	114 mű	145 kötet
II.	91 „	147 „
III.	54 „	113 „
IV.	34 „	45 „
V.	54 „	67 „
VI.	170 „	355 „
VII.	66 „	85 „
VIII.	83 „	106 „
IX.	26 „	29 „
X.	108 „	137 „
XI.	47 „	68 „
XII.	20 „	91 „
XIII.	24 „	194 „
XIV.	19 „	49 „

Összesen 910 mű 1631 kötet.

VI.

Tanterv

a nagym. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur
1905. évi aug. 20-án 44001. sz. alatti rendelete alapján.

1. Vallástan.

Alsó, középső és felső osztály, Hetenkint 1—1 óra.

A vallásoktatás a hitfelekezetek tanterve szerint történik s arról a hitfelekezetek saját hatáskörükben gondoskodnak. (1894. évi május hó 4-én 13033. szám alatt kelt vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteri rendelet.)

2. Magyar nyelv és irodalom.

Alsó osztály. Hetenkint 4 óra.

A prózai írásművek ismertetése olvasmányok alapján.

1. Leírás. Tárgy- és jelenetrajzok, állatrajzok, jellem- és néprajz, úti rajz.

2. Elbeszélés. Mese, parabola, életrajz, történetírás. A magyar történeti irodalom rövid ismertetése. Mutatványok a ki-válóbb történetírók műveiből, tekintettel a történeti tanításra.

3. Ért e k e z é s. Fogalmak magyarázata, felosztás, részelés; a bizonyítás legegyszerűbb formái, elmélkedés, szorosan vett értekezés.

4. Sz ó n o k l a t. A szónoki forma és irány: egy-két rövidebb olvasmányon megmutatva. Mutatványok Kölcsey és az ujabbkori szónokok műveiből.

5. L e v é l. Olvasmányok irodalmi jelentőségű levelekből.

A prózai olvasmányokon kívül a költőiekből lyrai és leíró művek, kisebb elbeszélések (románc, ballada stb.) Különös gond fordítandó az olvasmányok szerkesztésére, a prózai és költői kifejezőmód különbségére.

Az írásbeli dolgozatok folyvást kísérik a tanítást és olvasást. Különösen fontos a dispositiók készítése. Ilyen dispositiók vagy az

olvasmányokból vett tételek kidolgozása s az olvasmányok utánképzése, házi és iskolai gyakorlatul felváltva kéthetenként egyszer.

Az olvasmányok tárgyi és alakí fejtegetésével kapcsolatban az alak-, mondat-, szóképzés- és verstan ismételése.

Helyesírási gyakorlatok: tollbamondás valamint a könyv nélkül betanult daraboknak fejből való leírása.

Prózai és verses darabok könyv nélkül. Szavalás.

Középső osztály. Hetenkint 3 óra.

A magyar irodalom ismertetése, kapcsolatban a poétika főfogalmainak magyarázatával, olvasmányok alapján.

A mondákból kiindulva a magyar eposz fő képviselői: Zrínyi, Vörösmarty, Arany. A történeti énekek régi fejlődésének megemlékezésével, a rege Kisfaludy Sándornál és a ballada Aranynál. A regény verses alakja: Gyöngyösi; újabb irodalmi nyelvünk alakulásáról Kazinczynál és Kármánnál; az újabb regény fő képviselői: Jósika, Eötvös, Kemény, Jókai. A vallásos, hazafias és szerelmi lyra, régibb példák bemutatása után Berzsenyi, Tompa, Petőfi és az újabb lyrikusok.

A tárgyalás mindenkor olvasmányokból indul ki. Az eposzok és regények nagyobb mutatókival és kivonatokkal lehetőleg egészökbön ismertetendők. Elbeszélő költemények és modern teljes regények házi olvasmányul. A kitünőbb írók rövid életrajza is beszövendő a magyarázatba.

Házi és írásbeli dolgozatok, részint az olvasmányok, részint a tanulók ismeretei köréből vett tárgyakról, felváltva kéthetenként egyszer.

Dispositiók készítése, nyelvi és stílusztikai magyarázatok, helyesírás.

Prózai és verses darabok könyv nélkül. Szavalás.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

A magyar irodalom ismertetésének folytatása olvasmányok alapján.

A dráma régi nyomainak megemlézése után: Kisfaludy Károly, Katona József, Szigligeti és Madách; vígjáték, tragédia és drámai költemény. Politikai írók és szónokok a reformokban: Kölcsey, Eötvös, Széchenyi, Deák, Kossuth.

Az irodalomtörténet rövid áttekintése, figyelemmel a közgazdasági és utazási irodalomra.

Házi és iskolai írásbeli dolgozatok, felváltva kéthetenként egyszer a növendékek irodalmi és szakszerű tanulmányaiból vett tételekről.

Próza és verses darabok könyv nélkül. Szavalás.

3. Német nyelv.

Alsó osztály. Hetenkint 4 óra.

Az alak- és mondatban beható tárgyalása olvasmányok alapján, tisztán gyakorlati módon, különös tekintettel a nyelvi anyag gyűjtésére.

A német nyelv alak- és mondatban sajátosságainak, különösen a magyar nyelvtől eltérőknek, ismertetése.

Írásbeli gyakorlatok az alak- és mondatban elsajátítására, fordítások és utánképzés útján; a helyesírás elsajátítására tollbamondás, másolás és a könyv nélkül tanultaknak fejből való leírása; kisebb feladatok óráról-órára; nagyobbak, mint a házi és iskolai gyakorlatok, felváltva kéthetenként egyszer.

Az olvasmányok nyelvi és tárgyi fejtegetése, szabatos fordítása magyarra.

Prózai és verses darabok könyv nélkül. Beszédgyakorlatok.

Középső osztály. Hetenkint 3 óra.

Olvasmányok részint szépirodalmiak, részint szakszerűek, beszédgyakorlatokkal, különös tekintettel a kereskedelmi nyelvre.

Írásbeli irálytani gyakorlatok kéthetenként egyszer; fordítási gyakorlatok magyarból németre és a szabatos fordítás németből magyarra.

Prózai és költői darabok könyv nélkül.

Felső osztály. Hetenkint 3 óra.

Az irálygyakorlatok folytatása és a magyar nyelvi oktatásra támaszkodva, módszeresen válogatott olvasmányoknak verstani és poétikai fejtegetése.

Olvasmányok újabbkori elsőrangú íróktól, különösen a társadalom, tudomány és a publicistika köréből.

Írásbeli dolgozatok: fogalmazványok a tanulók ismeretköréhez mért tételekről és fordítás magyarból németre, valamint szabatos fordítás németből magyarra, kéthetenként egyszer.

Prózai darabok és költemények könyv nélkül.

4. Francia nyelv.

Alsó osztály. Hetenkint 4 óra.

a) Nyelvtan. Olvasás (kiejtés); kapcsolatban a mondatban nélkülözhetetlen szabályaival. A névszók alaktana. A segédigék és a rendes igék ragozása. Fordítások a nyelvtan begyakorlására.

b) Olvasmányok. Egyszerű elbeszélések és leírások a

népmese, monda, történet, föld- és természetrajz, nemkülönben az üzleti élet köréből. Egyes költemények betanulása.

c) Szótanulás. Tárgyi csoportokban, különös tekintettel a kereskedelemben előforduló terminusokra s a nyelv sajátosságaira.

d) Írásbeli dolgozatok (másolás, tollbamondás, fordítás), rövidebbek óráról-óra; nagyobbak, mint a házi- és iskolai gyakorlatok, kéthetenként egyszer.

Középső osztály. Hetenkint 3 óra.

a) Nyelvtan. Rendhagyó igék. A particulák. A szórend. A névszók mondattani tekintetben. Az igeidők és módok, különösen a kötő-mód használata, az igeidők egymásra következése. Fordítások mint az alsó osztályban.

b) Olvasmány. Mint a megelőző osztályban. Az olvasmány tartalmának az idegen nyelven való kikérdezése s ennek nyomán beszédgyakorlatok.

c) Ügyiratok. Kisebb ügyiratoknak, főképp leveleknek olvasása, diktálása, fordítása és minták után való íratása.

d) Szótanulás tárgyi és etymológikus csoportokban. Nyelvi sajátságok, synonymák, kereskedelmi kifejezések.

e) Írásbeli dolgozat mint az alsó osztályban, főképp fordítás az idegen nyelvre és gyakorlatok a levelezés köréből, kéthetenként egyszer.

Felső osztály. Hetenkint 3 óra.

a) Nyelvtan. Az infinitivus és participiumok használata. A határozók, a viszonyszók, a kötőszók. A nyelvtan rendszeres ismételése. Fordítások mint a megelőző osztályokban.

b) Olvasmány. Nagyobb szemelvények jeles írók műveiből, tekintettel a nemzetgazdaságtan és kereskedelmi irodalomra is. Beszédgyakorlatok az olvasmányok alapján.

c) Ügyiratok. Kereskedelmi ügyiratok, főképp levelek olvasása, fordítása, betanulása s minták után való íratása.

d) Írásbeli dolgozatok mint a középső osztályban.

5. Földrajz.

Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.

A földrajzi alapfogalmak ismételése.

Az idegen világrészek áttekintése után a fontosabb államoknak (behatóbban Ázsia, Törökország, India, China, Japán, Perzsia, Egyptom, Éjszak-Amerikai Egyesült Államok, Mexico, Brazília, Argentina, Chile) ismertetése kereskedelmi szempontból.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

Európa általános áttekintése és jellemzése után e világrész összes, főképpen nevezetesebb kereskedő és iparos államainak kereskedelmi földrajza, kapcsolatban az illető államnak idegen világrészekben fekvő birtokainak és gyarmatainak ismertetésével.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

Magyarország és Ausztria földrajza; különösen Magyarország őstermelési, ipari és kereskedelmi viszonyainak tüzetes ismertetése; tekintettel az idegen, főleg a szomszéd országokkal való összeköttetéseinkre.

Világkereskedelem.

Az előbbi két osztályban tanultak ismétléseül és áttekintő összefoglalásul a világkereskedelem mai állapotának a nevezetesebb világkereskedelmi piacoknak, közlekedési utaknak, eszközök és összeköttetéseknek ismertetése, természetes kapcsolatban a fontosabb termelési helyekkel, terményekkel és iparcikkokkal, különös tekintettel Magyarországra bel- és külkereskedelmére és figyelemmel a Balkánfélsziget kereskedelmi viszonyaira.

6. Történelem.*Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.*

Bevezetésül röviden az ó-kori történet áttekintése.

A középkor történetéből. A népvándorlás (Attila) és a nyugati római birodalom romjain alakult keresztény-germán királyságok, kereszténység, Mohammed. Nagy Károly birodalma és annak felbomlása. Hűbériség. Az investitúra harc (a császárság és pápaság küzdelme). A kereszties hadjáratok. A Habsburgok a középkor végén. Az európai török birodalom megalakulása. Az olasz városok és a renaissance átmenet az újkorba.

A magyar nemzet történetéből. A magyar nép őstörténete, vándorlásai és honfoglalása. A magyar keresztény egyház és királyság megalapítása és megerősítése. A magyar királyság küzdelme a nyugati és keleti császársággal. Az arany bulla és kora. Az utolsó Árpádok és összeköttetések a Habsburgokkal. Az Anjouk és Magyarország fellendülése. Új állami és társadalmi intézmények. Zsigmond és az olygarchia felülkerekedése. A Hunyadyak kora: a) Hunyady János mint a magyar nemzet és a kereszténység hőse; b) Hunyady Mátyás alatt a nemzet fénykora. A magyar királyság hanyatlása az utolsó Jagellók alatt.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

Az újkor történetéből. A renaissance terjedése és hatása. Találmányok és tengerentúli felfedezések. A reformáció és elterjedése; ellenreformáció. V. Károly és a Habsburgház hatalma tetőpontján. Angol Erzsébet és II. Fülöp; Anglia emelkedése és Spanyolország hanyatlása. Németalföld.

A harmincéves háború. XIV. Lajos. Az angol forradalom. Nagy Péter (éjszaki háború). Poroszország és II. Frigyes. A felvilágosodás; felvilágosodott absolutismus. Északamerikai szabadságharc. A francia szabadságharc. Napoleon császársága, a bécsi congressus.

A magyar nemzet történetéből. Magyarország a mohácsi vész után. Az erdélyi fejedelemség megalakulása, a reformáció elterjedése, török hódoltság.

Nemzeti és vallási sérelmek; Bocskai felkelése és a bécsi béke.

Magyarország részvétele a harmincéves háborúban. Bethlen Gábor és I. Rákóczy György.

Erdély fénykora és hanyatlása. I. Lipót: a Wesselényi-féle összeesküvés. Zrínyi Péter és társai. Tököly Imre felkelése. Magyarország felszabadulása a török járom alól és a bécsi önkényuralom. II. Rákóczy Ferenc felkelése és a szatmári béke. A nemzet és a királyi ház kibékülése. III. Károly, Mária Terézia és II. József. II. Lipót és az alkotmány biztosítása. Magyarország részvétele a francia háborúkban és belső állapota ez idő alatt.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

Az újkor történetéből. Újabb forradalmak (juliusi és februári párisi forradalom) és a népszabadság. A tudományok haladása, felfedezések; gazdasági átalakulás, munkáskérdés. Az egyesült olasz királyság és a német császárság megalakulása. A keleti kérdés. Oroszország terjeszkedése a Balkán-félsziget felé, a legutóbbi orosz-török háború, a berlini congressus, Bosznia és Hercegovina megszállása.

A magyar nemzet történetéből. I. Ferenc uralkodása. Az 1825. évi országgyűlés; a nemzeti reformküzdelem kezdete. Kossuth Lajos és a „Pesti Hírlap“. Eötvös és a centrálisták. Nemzetiségi mozgalmak. Védegyelet. Metternich és kormányrendszere. Az 1807-ben megnyílt országgyűlés, az 1848-iki törvények. Alkotmányunk átalakulása. A szabadságharc. Önkényuralom. Deák Ferenc és az 1867-iki kiegyezés.

Az alkotmánytanból a mai magyar közjog ismertetése.

7. Mennyiségtan és politikai számtan.

Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.

A négy alapművelet pozitív és negatív számokkal. Hatvány-mennyiség, négyzetre emelés közönséges számokkal.

Az elsőfokú határozott egyenletek egy és több ismeretlennel, különös tekintettel a szövegezett feladatok megfejtésére. Arány és aránylatok.

A planimetriai idomok ismertetése a legfontosabb tantételek bevonásával, ezen idomok congruentiája, hasonlósága, területüknek s a kör kerületének és területének számítása, főképp a kereskedői és ipari életből vett gyakorlat egyszerű példákban.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

Gyökmenyiség. Másodfokú egyenletek egy ismeretlennel.

A logaritmus fogalma. A Brigh-féle logaritmus-rendszer. A szorzat, tört, a hatvány- és gyökmenyiség logaritmusának, a logaritmushoz a számnak keresése. Számítási műveletek a logaritmusok segítségével.

Elsőfokú számtani és geometriai sorok. (Idevágó példák főképp a kamatszámítás köréből veendő.) A kapcsolástanból a helycsere, egybevetés és változtatás röviden. A valószínűségi számolásból az egyszerű és ellentett valószínűség.

A stereometriából a szabályos testek ismertetése szemléltetés alapján. A hasáb, gúla, henger, kúp és a gömb felületének és köbtartalmának kiszámítása, főképp a kereskedői és ipari életből vett gyakorlati példákban.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

Politikai számtan. Kamatos-kamatszámítás utólagos és előleges kamatlábbal, a conform kamatláb. Segédtablák.

Évjáradék-számolás. Kölcsöntörlesztés utólagos és előleges kamat mellett (évi, félévi és negyedévi annuitással.) Záloglevelek és kölcsönök. Kölcsöntörlesztés. Lottéria-kölcsönök. Kölcsöntörlesztési és sorsjegyhuzási tervezetek készítése. A kölcsön árfolyama. A valódi kamatláb. A kölcsönárfolyamok egyenértéke.

Életbiztosítási számítások egyszeri és évi díjjal egy szemlélyre a legegyszerűbb biztosítási módokat mellett; ugyanezeknél a biztosításoknál a díjtartalék-számolás.

8. Természettan.

Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.

A mozgás törvényei. Az erők. Súly és súlypont. Egyszerű gépek és alkalmazásuk. Inga.

Halmaz-állapot. A cseppfolyós és légnemű testek alaptünetményei és törvényei. A gőzgép.

A meleg és hatásai a testekre. A hőmérő. A meleg forrásai.

A hang keletkezése és terjedése, visszaverődése, magassága. Hangszerek.

A fény és annak terjedése, erőssége és mérése; visszaverődése és törése. Fontosabb optikai eszközök, különösen a mikroszkop. A látás; színszóródás; szinképelemzés; a testek színei.

A mágnesség.

Szikrázó elektromosság. Áramló elektromosság. Elemek. Ohm törvénye. Az áram hatásai. Galvanoplasztika. Hőelektromosság.

Accumulator. Elektromágnes. Elektromos telegráf. Inducált áram. Dynamo-elektromos gépek. Elektromos erőátvitel. Telephon és mikrofon.

9. Kereskedelmi számtan.

Alsó osztály. Hetenkint 4 óra.

Alapműveletek egész számokkal, a közönséges és tizedes törtekkel, a rövidített és gyakorlati eljárások bevonásával.

A kereskedelmileg fontos országok mértékeinek és pénzeinek ismertetése.

A redukálás és resolválás. A megnevezett számokkal (mértékekkel és pénzekkel) való műveletek. Átlagszámítás. Olasz gyakorlat.

Hármas-szabály. Láncszabály. Arányos osztás. Elegyítés-szabály.

A százalék-számítás behatóan, alkalmazva a súly-, érték- és költség számolásnál az áruüzletben szokásos módon, az árúk egyszerű és összetett árvetésének könnyebb feladatit. Szeszszámolás.

A kamat- és discount-számolás.

A belföldi értékpapiroknak értékszámolása, tekintettel a budapesti és bécsi tőzsdei szokásokra. A belföldi váltók discontálása. Az osztrák-magyar bank határozmányai a váltók leszámítolására.

Középső osztály. Hetenkint 3 óra.

Arany- és ezüsts számolás; az ötvények finomsága és ennek jelzése, tiszta súly, ötvénysúly. Az osztrák-magyar bank beváltási szabályzata az aranyra vonatkozólag. A pénzlábak és a pénzverési viszonyok ismertetése. Az arany-, ezüstoffémnek és pénznek nevezetesebb piacokon való árfolyama és értéke a tőzsdei szokások tekintetbe vételével.

A külföldi váltók árjegyzése. A külföldi váltók értékének és névértékének kiszámolása, tekintettel a budapesti, bécsi és a fontosabb külföldi tőzsdei szokásokra. Árfolyam-kompensáció. A tartozás és követelés kiegyenlítése külföldi váltókkal. Netto kiegyenlítés.

Felső osztály. Hetenkint 4 óra.

A külföldi váltók képlete: választás a) rövid és hosszú lejáratú váltók, b) a közvetlen intézvény és küldvény vagy más idegen helyen fizetendő küldvény, c) a közvetítő külföldi helyek között. Kémleti számolások az aranyra és ezüstre. Direct és indirect kiegyenlítések külföldi váltókkal. Magyarország és Ausztria értékpapírjainak jegyzése a külföldi tőzsdéken. Kémllet értékpapírokkal. Bizományszámolás váltókkal és értékpapírokkal. Az árvetési számolás részletesen. Árvetési táblázatok készítése. A fontosabb börzeműveletek, különösen a prolongáció.

10. Irodai munkálatok.

Alsó osztály. Hetenkint 1 óra.

Számlák a közvetlen áruüzlet köréből. Scontrók, leltárak és mérlegek összeállítás, főképp a vonalzás és rendes bevezetés gyakorlása. Bizományi vétel- és eladási számlák, álszámlák. Jegyzékek váltókról és értékpapírokról.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

Bizományi, költség- és biztosítási számlák bonyolódottabb esetekről. Jegyzékek és számlák arany-ezüstről, pénzekről, devisekről, értékpapírokról. Folyó számlák az alkalmazásban levő módok szerint, kölcsönös, kölcsönös és változó, kettős, kettős és változó kamatlábal.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

Az előző osztályokban tanultaknak ismétlése után kombinált feladatoknak mintaszerű kidolgozása, a levelezés, a számtan és a könyvelés köréből.

11. Könyvviteltan.

Középső osztály. Hetenkint 3 óra.

Általános rész.

A könyvvitel fogalma, fontossága és célja; a könyvvezetőben megkívánt kellékek.

Törvényes intézkedések a könyvelés tárgyában (kereskedelmi törvény 1875. XXXVII. t.-c. 25—36. §-ai), a magyar csőd-törvény 1881. XVII. t.-c.; a magyar büntető törvény 1878. V. t.-c. idevágó pontjai.

A könyvek hitelesítése és bélyegzése: az azokban felveendő hasábrendek, általánosságban tárgyalva. Az üzletesemény mint könyvviteli tétel. Az adós és hitelező. A feljegyzések alaki kellékei a hitelesség és szokások szempontjából.

A vagyon, annak felosztása actív, passiv és tiszta vagyonra. A leltározás, vagyon-becslés; összeállítás a leltárkönyvbe, tekintettel a vagyonrészek csoportosítására.

A könyvvitel két módszerének: az egyszerű és a kettős könyvvitelnek általános jellemzése.

a) *Az egyszerű könyvvitel.*

Lényeges könyvei: a leltárkönyv, a pénztárkönyv, a napló, a főkönyv és a scontrók (rovancsok, u. m. az árú-, az activ és a passiv váltó, az értékpapír stb. scontró).

Segédkönyvek rendeltetése. Beérkezett számlák könyve, kiadott számlák könyve, lejárati könyvek, árúbizományi könyvek stb.

A könyvek megnyitása a leltár alapján.

A folyó könyvelések bemutatására egy rövid, egy vagy két havi árúüzlet könyveinek megnyitása, vezetése és lezárása esz-közleendő.

Leltározás az év végén. Az eredmény meghatározása.

b) *A kettős könyvvitel.*

A kettős könyvviteli módszernek jellemzése.

A számlák rendszere és tana kimerítően.

A kettős könyvvitel kétféle módozatának általános jellemzése:

1. Kettős könyvvitel közvetlen főkönyvvezetéssel (francia könyvvitel) jellemzése.

A kettős könyvvitel közvetett főkönyvvezetéssel (olasz könyvvitel) jellemzése.

A kettős könyvvitel közvetett főkönyvvezetéssel:

Lényeges könyvek: egyesített napló és főkönyv.

Segédkönyvek: az egyszerű könyvek scontrói és segédkönyvei.

A könyvek megnyitása a mérleggel, azoknak vezetése az üzlet folyamában (próbamérlegek) és lezárása a Mérleg és a Veszteség- és Nyereség-számlával s nyers mérleg.

A kettős könyvvitel közvetett főkönyvvezetéssel:

Lényeges könyvek: Pénztárkönyv, Előjegyzék, Gyűjtő-Napló, Főkönyv.

Segédkönyvek: Folyó-számlakönyv és a közvetlen főkönyvezésnél felemlített segédkönyvek.

Gyakorlatul egy-két havi üzlet kidolgozása.

A hibák felkeresése és kiigazítása.

Felső osztály. Hetenkint 3 óra.

Kereskedelmi társaságok könyvelése.

A közkereseti, betéti, részvénytársaságok és szövetkezetek könyvelései a kettős könyvvitel szerint mutatandók be, különösen figyelembe veendő a kereskedelmi törvények idevonatkozó határozatai, valamint a vállalatok keletkezésére, alakulására, a tőke elkönyvelésére vonatkozó viszonyok.

A folyó könyvelések bemutatása egy rövid üzletben.

A folyó üzletesemények elkönyvelése után a könyvek lezárandók.

A lezárási munkálatoknál figyelembe veendő az átmeneti tételek és tartalékok elkönyvelése. A részes és bizományi ügyletek könyvelése az áru- és banküzletben.

Egy havi takarékpénztári vagy hitelintézeti üzletmenet könyvelése a lényeges és segédkönyvekben, a hozzátartozó levelezésekkel együtt.

Ipari, illetőleg gyári vállalat könyvezése fővonalokban.

A könyvviteli műkifejezések német nyelven is ismertetendők.

12. Kereskedelmi levelezés.

Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.

Ügyiratok, nevezetesen a nyilatkozatszerűek, melyek a kereskedelem körében is gyakrabban előfordulnak. Ezek a bizonyítványok, elismervények, térítvények, kötelezvények, nyugtatványok, felmondások, engedmények, utalványok, meghatalmazványok; továbbá a beadványok, névszerint az iparigazolványt, a cégbejegyzést és cégtörést illető beadványok.

Körlevelek (hirdetésekkel). Az áru-üzletben kínáló levelek; levelek hitelügyben; tudakozó és informáló levelek; megrendelések és a velők kapcsolatban előforduló levelek.

Az ügyiratok közül azok, melyeket levél alakjában is szokás kiállítani, ebben a formában is gyakorlandók.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

Levelek fizetésekről. Levelek adósok és hitelezők között. Levelek váltó-ügyekben és pedig: a váltó-hitelről, intézvényekről, a váltó elfogadásáról, telepítéséről, váltó-küldvényekről,

prolongatióról, bizományi váltókról, szükségbeli utalványról, az óvásról és visszakeresetről. Levelek folyó-számlákról.

A levelekhez tartozó váltókat és jegyzékeket is kell készíteni.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

Levelek bizományi, szállítmányozási és biztosítási ügyekben. Levelek az érték-üzletben és általában bank-üzletekben. Levelek bukási esetekben. Meghitelező levelek. Szolgálati ajánlközások.

13. Kereskedelmi ismeretek.

Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.

A kereskedelem fogalma, jelentősége, felosztása. A kereskedő és a segédszemélyzet. Cég, telep. A kereskedelmi társaságok. Fel-számolás, csőd. Az áruk fajtái. A mértékrendszerek és a mérték-hitelesítés. A pénz, pénzverés, érem, valuta; váltópénz, papírpénz, kereskedelmi pénz. Hitel, kamat. Utalvány, check, váltó. A váltó fajtáinak, kellékeinek s a váltócelekvényeknek rendszeres ismertetése. Az értékpapírok, kötvények és részvények fajtái, kibocsátásuk és törlesztésük módjai. Az adás vevés, ajánlat, alkú, kötés, teljesítés, fizetés. A közvetítés: alkusz, ügynök, bizományos, kereskedelmi képviselő.

14. Közgazdasági ismeretek.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

Általános rész.

Szükségletek, javak. Gazdálkodás, magán- és közgazdaság. Termelés. A termelési tényezők: természet, munka, tőke. Termelési költség, productív és inproductív termelés. A termelés eredményességének feltételei. Állam. Egyéni szabadság és tulajdonjog. Munkamegosztás s egyesítés. Vállalatok, azok nemei s gazdasági jelentősége. Üzlet. (Kis és nagy üzlet.) A termelés főágai.

Forgalom. A forgalom nemei s fejlődésének feltételei. Kereslet és kínálat. Érték. Az áralakulás szabad verseny mellett. Egyedárusági áruk. Hatósági árszabások. A pénz, annak jelentősége és értéke. A hitel, annak nemei s hatása.

Jövedelem-megosztás. Bevétel, jövedelem és járadék fogalma. Földjáradék. Munkabér. Tőkekamat. Vállalkozó nyereség.

Fogyasztás. Közgazdasági és magángazdasági fogyasztás. Háztartás. Takarékoság. Fényűzés. A termelés és fogyasztás viszonya egymáshoz. Válságok. Biztosítás.

Különös rész.

Östermelés. Felosztása és különösen a mezőgazdaság. Földművelési és jószágkezelési rendszerek. Mezőgazdasági hitel.

Ipar. Felosztása, különösen a nagy- és kis-ipar s annak jelentősége. Céhrendszer. Iparszabadság. Az ipart előmozdító tényezők: szakoktatás, szövetkezés, társulás, kiállítások s különösen a szabadalom, minta- és jegyvédelem. Munkás-kérdés, intézkedések a munkásosztály helyzetének javítására, az állam, a vállalkozók és munkások részéről.

Kereskedelem. Közgazdasági jelentősége. —Valuta, pénz, annak értéke és hatása. A nagyobb államok valuta-viszonyainak ismertetése. Kereskedelmi és közlekedési intézmények.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

A bankok jelentősége és felosztása. Az egyes bankügyletek, különösen a jegy-kibocsátás. A nagyobb államok jegybankrendszere. Takarékpénztárak. Közraktárak és közraktári ügylet. A biztosítási ügylet. A kereskedelmi testületek és hatóságok, kamarák. Vásárok, kiállítások, börzék. A vámügy. Külkereskedelem. Szabad kereskedelmi és védvámrendszer. Vámterület. Entrepôtok. Kereskedelmi szerződések általában. Consulok. A nemzetközi tartozások és követelések kiegyenlítése. Váltó-árfolyam.

Közlekedés. Annak jelentősége általában. A közönséges kocsutak, víziutak és vasutak. Szállító-intézmények. Vasúti tarifa, a tarifák különböző nemei. Pósta, telegraf, telefon.

Pénzügytan. Államgazdaság. Államháztartás. Államszükséglet s fedezet. Budget. Zárószámadás. Az állambevételek.

Az állam saját gazdasági bevételei. Regálék. Monopolok.

Illetékek, azok egyes nemei s lerovásuknak módja. Bélyeg.

Adók és osztályozásuk általában. Egyenes és fogyasztási adók; forgalmi és örökségi adók, vámok.

Államadósság nemei, felvétele és törlesztésének módja. A fogalmak meghatározása és felosztása egész általánosságban a pénzügyi tudomány szerint. Részletesen a budget és az államjövödelmek egyes nemei a magyar pénzügyi törvények alapján röviden.

15. Jogi ismeretek.

Középső osztály. Hetenkint 3 óra.

Bevezetésül röviden. A jog fogalma és nemei. Köz- és magánjog. Vagyonjog. Család- és öröklési jog. Vagyon, dolog. Dologbeli jogok: tulajdon-, zálog-, szolgalmi jog. Kötelmi jogok. Jogügyletek, szerződések és azok fajtái: letét, adás-vevés, kölcsön, bér, haszonbér, munkabér. A jogügyletek érvényességének feltétele. Jogi képviselő, meghatalmazás.

Az alsó osztályban tanult kereskedelmi ismeretek ismétlésével kapcsolatban s azok fonalán, a fontosabb határozatokra szorítkozva tárgyalandók: a magyar kereskedelmi törvény I. része, a magyar

váltótörvény, a nevezetesebb külföldi törvények, eltérő intézkedéseinek tekintetbe vételével, a csódtörvény főelvei; továbbá a kézi zálogügyletekről, az uzsoráról, a részletügyletekről s az értékpapírok megsemmisítéséről szóló törvények legfontosabb intézkedései.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

A már tanultak ismétlésével kapcsolatban a fontosabb határozatokra szorítkozva, tárgyalandók: a magyar kereskedelmi törvény II. része; az ipartörvénynek az iparrendszerre vonatkozó elvi határozatai és főbb intézkedései; a vízi s a vasúti jog fővonásai, továbbá a kormánynak a kereskedelemre s az iparra gyakorolt befolyását ismertetvén, a kereskedelmi s iparkamarák szervezetéről, a consuli bíraskodásról, a szabadalmi, házalási és védőjegy-ügyről, a vasárnapi munkaszünetről, s a betegsegélyző pénztárakról szóló törvényes intézkedések lehető rövid ismertetése.

16. Vegytan és árúismeret.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

A vegytan fogalma. Egyszerű és összetett testek. Keverék, vegyület. Molekula, atom, molekula-súly, atom-súly. Chemiai rokonság, chemiai érték. Képletek. Hydrogén. Chlor, sósav, bróm, jód, fluor, fluorhydrogén. Oxygen. Víz. Kén, kénhydrogén. Kéntrioxid, kéndioxid, kénsav. Nitrogen, ammoniak, salétromsav; levegő. Phosphor, phosphorsav, gyújtófa-gyártás. Arsen, arsenes-sav, és arsensav, auripigment és realgar. Antimon, antimontrisulfid. Bór- és bórsav. Carbonium-csoport, gyémánt, graphit, ceruza, faszén, csontszén, korom, kőszén. Szénoxid és széndioxid; a láng és az égés; szén-sulfid. Silicium. Siliciumdioxid és az idetartozó drágakövek.

A fémek általában. Bázisok, savak, sók. Natrium, natriumoxid és hydrát. Konyhasó, natriumsulfát, salétrom. Borax. Szoda, szoda bicarbona. Vízüveg. Kalium, kaliumhydroxid, kaliumchlorid, kaliumjodit, kaliumchlorat, kalisalétrom, puszkapor. Hamuzsír, kaliumsülicat. Ammoniumchlorid, ammoniumsulfat, ammoniumcarbonat. Calciumchlorid, calciumoxid; mész, cement, chlormész, gipsz, mészkö, mészégetés és mészoltás. Bariumchlorid, bariumsulfat. Magnesium, magnesiumchlorid, magnesiumoxid, magnesiumsulfat, magnesiumcarbonat. Zink, zinkchlorid, zinkoxid, zinksulfat. Réz, rézchlorid, rézoxidul és rézoxid, rézgalic, rézcarbonat; réztartalmu festékek. Ólom, ólomoxid, ólomcarbonat, ólomchromat. Betüöntvény, sörét. Higany, higanychlorid, higanychlorür, higanyoxid, higany-sulfid (cinnober). Ezüst, ezüstchlorid, ezüstnitrát. Arany, aranychlorid. Bismuth, bismuthnitrát. Aluminium, aluminiumoxid s a megfelelő drágakövek, aluminiumsulfat, timsó. Agyag és agyagárúk; üveg és

üvegárúk. Vas és vasárúk; vaschlorid, vasoxid, vashydroxid, vas-sulfidok, vasgálic, vascarbonat. Nikkel; cobaltchlorür, smalte, kobaltkék. Mangansuperoxid, kaliumpermanganat. Chromoxid, chromsav, kaliumchromat, kaliumbichromat. Platina, platinachlorid. Ón, ónchlorür, ónchlorid, óndioxid, óndisulfid, (musir arany.) Ásványi festékek és drágakövek.

Felső osztály. Hetenkint 3 óra.

A szerves vegytan elemei, kapcsolatban az ártüismeret s a vegyészeti technologia bevonható részeivel. A szerves vegyületeket alkotó elemek. A szénvegyületek. Methan, petroleum, világító gáz, chloroform. Benzol, toluol, naphtalin, antracen. Illanó olajok és gyanták, kaucsuk és guttapercha, kámfor. Alkoholok; methylalkohol, aethylalkohol, szesz és szesz italok. Glycerin, nitroglycerin és dynamit. Szénhydratok; cellulose, kapcsolatosan a papírgyártás, robbanó gyapot és collodium, gummi; keményítő, kapcsolatosan a gabonaneműek, rizs és szágó. Szőlőcukor (méz). Nádcukor és a cukorgyártás. Phenol, hangyasav, ecetsav, (ecetgyártás): palmitinsav, sterainsav, oleinsav, kapcsolatosan a zsiradékok, gyertya és szappangyártás. Művaj, borkősav, citromsav, salycilsav, csersav, és cserzőanyagok, kapcsolatosan a bőrgyártás. Sárga vérlugsó, vörös vérlugsó, cyankalium. Festőanyagok, növényi és állati festékek. Anilin-festékek. Alkaloidák, kapcsolatosan kávé, thea, kakao, dohány, fűszerek. Protein anyagok, kapcsolatosan az állati tápláló anyagokkal (halak, rákok, osztriga, tej, vaj, sajt, húsrúk és husconservek).

A fonásra és szövésre alkalmas rostok: fonalak és szövetek. Faárúk.

17. Szépirás.

Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.

A folyóírás rendszeres tanítása és gyakorlása; rond- és díszírás.

A tantárgyak és heti órák.

Sor	T a n t á r g y	A heti órák száma			
		alsó	közép	felső	össze-
		osztályban			sen
1	Vallástan	1	1	1	3
2	Magyar nyelv és irodalom . .	4	3	3	10
3	Német nyelv	4	3	3	10
4	Francia nyelv	4	3	3	10
5	Földrajz	2	2	2	6
6	Történelem	2	2	2	6
7	Mennyiségtan és pol. számtan	2	2	2	6
8	Természettan	2	—	—	2
9	Kereskedelmi számtan	4	3	4	11
10	Irodai munkálatok	1	2	2	5
11	Könyvviteltan	—	3	3	6
12	Kereskedelmi levelezés	2	2	2	6
13	Kereskedelmi ismeretek	2	—	—	2
14	Közgazdasági ismeretek	—	2	2	4
15	Jogi ismeretek	—	3	2	5
16	Vegytan és áruismeret	—	3	3	6
17	Szépíráás	2	—	—	2
Összesen .		32	34	34	100

VII.

A jövő tanévben használandó tankönyvek.

ALSÓ OSZTÁLY.

Dr. Koltay Virgil, A prózai műfajok elmélete.

Dr. Schack-Hauser, Német olvasókönyv és nyelvgyakorló I.
Német nyelvtan.

Jónás J.-Dr. Schack, Keresked. levelező.

Noel-Bartos-Chovancsák, Francia nyelvtan és olvasókönyv I.
rész. 11. kiadás.

Péter J. Közg. Földrajz.

Kerekes Gy. Történelem I.

Dr. Beke M., Algebra.

Lengyel S., Mértan.

Kont, Elemi fizika.

Bogyó-Havas, Kereskedelmi számtan I.

Trautmann, Kereskedelemisme.

KÖZÉPSŐ OSZTÁLY.

- Dr. Balassa J., Magyar olvasókönyv. II. és III. rész.
 Dr. Schack Béla, Német olvasókönyv II.
 Dr. Schack-Hauser, Német nyelvtan.
 Bartos-Chovancsák, Francia nyelvtan és olvasókönyv II.
 Dr. Kovács J., Francia keresk. szótár.
 " " " Francia keresk. levelezés.
 Dr. Schack-Jónás, Kereskedelmi levelező.
 Péter J., Közg. Földrajz.
 Kerekes Gy., Történelem II.
 Dr. Beke M., Algebra.
 Lengyel S., Mértan.
 Havas-Bogyó, Keresk. számtan II. III.
 Schrön-Stocek, Logarithmusi táblák.
 Bún S., Az egyszerű és kettős könyvvitel tankönyve.
 Matavovszky, Vegytan --- áruisme.
 Dr. Hermann S., Ker. és váltójog.
 Dr. Pisztóry M., Nemzetgazdaságtan.

FELSŐ OSZTÁLY.

- Dr. Balassa J., Magyar olvasókönyv III.
 Dr. Schack-Jónás, Kereskedelmi levelező.
 Dr. Schack B., Német olvasókönyv III. r.
 Dr. Schack-Hauser, Német nyelvtan.
 Bartos-Chovancsák, Francia nyelvtan és olvasókönyv II.
 Kovács S. János, Francia levelezés.
 " " " Francia keresk. szótár.
 Péter János, Közg. Földrajz.
 Simonyi, Világkereskedelem II. kiadás.
 Kerekes Gy., Történelem III.
 Bogyó-Havas, Keresked. számtan II. III. r.
 " Táblák a polgári számtanhoz.
 " Politikai számtan.
 Schrön-Stocek, Logarithmusi táblák.
 Bún S., Az egyszerű és kettős könyvvitel tankönyve.
 Dr. Hermann S., Ker. és váltójog.
 Dr. Pisztóry M., Nemzetgazdaságtan.
 Matavovszky, Vegytan és áruisme.
 Simonyi, Világkereskedelem.

* **Jegyzet.** Az összes osztályokban valamennyi tankönyvből a legújabb kiadás használandó.

VIII.

Tanulmányútunk.

Kereskedelmi iskoláink az életnek nevelik növendékeiket. Az iskolának fontos feladatai közé tartozik tehát az elméleti ismereteknek gyakorlatiakkal való kiegészítése. A tanulmányi kirándulásoknak ebből a szempontból megbecsülhetetlen az értékük. Sok oly tapasztalatot szerez ilyenkor a tanuló, amit az iskola egyáltalában nem nyújthat növendékeinek. Sok oly gépet, berendezést lát olyankor a tanuló, a mire a tanításnál egyáltalában kiterjeszkedni nem lehet. Amellett a közvetlen tapasztalatok sokkal jobban rögződnek meg az élet iránt fogékony, fiatal lélek emlékezetében. Érdeklődése pályája iránt fokozódik, ami gyakorlati iskoláinkból kikerülő ifjainknál igen fontos. Örömmel ragadtuk meg tehát ez idén is az alkalmat, hogy ifjainkkal egy kis igazi életet megismertessünk. Fiuméra, a magyar tengerpartra esett választásunk. Ifjaink örömmel üdvözölték ez eszmét. Hiszen a magyar tengert látni az ifjak nagy részének álma!

Március 25-én délután 1¹⁵ órakor indult menetrend szerint a 18 főből álló kis csapat 3 tanár vezetésével, a kanizsai pályaudvarról. Tényleg azonban csak 2 óra után indultunk. Vonatunk ugyanis késett. Félő volt, hogy Pragerhofon nem lesz csatlakozásunk. Pillitz felügyelő lekötelező szivessége azonban segített rajtunk. 1 órai késéssel abban a biztos tudatban indultunk el, hogy csatlakozásunk lesz. A kedvező elintézés ifjainkat jókedvre hangolta.

E jókedv ellenére minden alkalmat megragadtunk, hogy ismereteinket gyarapítsuk. Láttuk a Murát, gyönyörködtünk a csáktornyai Zrinyi-várban, mely ma a gróf Festetich-család tulajdona. 2²³ órakor Polstrauba, a kis stájer határállomásra értünk. Az állomás előtt látható határkövek érdekes párbeszédre adtak alkalmat. All-e itt katona? kérdé egyik naiv tanítványunk. Minek, hiszen békekességben élünk Ausztriával, hangzott egy másik válasza. Dehogyan élünk! dehogyan élünk! hangzott több oldalról az ellenvetés. Pettau mellett pillantottuk meg a Drávát, mely itt már tekintélyes, nagy folyó benyomásával hat. Nemsokára Pragerhofba értünk, a hol a Bécs-Triesti vonatra szálltunk át. Nemsokára a Sann völgyében haladunk. Cilli mellett tűnik fel és hűen kísér bennünket Steinbrückig. Útközben Tüffer, Römerbad mellett haladunk el. A nagy reklámtáblák már messziről hirdetik az utazónak,

hogy itt a nevezetes stájer hőforrás. Impozáns látványt nyújt a vonatnak Streinbrück állomásra való berobogása. Elbűvölő kép ez, mely tanulóinkat elragadta. Utunk mesés szépségű vidéken vezetett ezután. Trifail azért nem kerülte el figyelmünket. Az itt lévő kőszénbányát idéztük fel tanítványaink emlékezetébe. A litvai ércolvasztó nagy méreteivel szintén kellemesen hatott ránk. Litvai után hagyott el bennünket a Száva, mely Steinbrücktől kezdve hú kísérlónk volt, hogy annál szebb látványban gyönyörködhesünk. Salloch mellett tűntek fel a Karavankok legrégibb nyúlványai, a steini alpok a látóhatáron. A nap már lemenőben volt ekkor. Mindnyájan sajnáltuk, hogy hosszabb ideig nem gyönyörködhetünk e festői képbén. 5³⁰-kor értünk Laibachba. Innen elindúlva, az éj sötét leple vonta' be a tájat, megfosztva bennünket továbbra az élvezettől. ³/₄8-kor Adelsberg mellett haladtunk el. A világhírű cseppkőbarlangra figyelmeztettük itt növendékeinket. 8 órakor indult St.-Péterből a Fiuméba robogó vonat. Vig tréfálkozás mellett az idő gyorsan haladt előre. Nem-sokára célnál kell lennünk. Leírhatatlan a kíváncsiság, mellyel várták a tengert azok, akik még nem látták. Mindnyájunkon a meghatottság egy neme vett erőt, midőn a sötét éjszakában végtelen fehér foltnak látszó tengert észrevesszük. A hatás azonban nem tart sokáig. Álmódzásunkból a vonat fűtve ébreszt fel, a mely Fiumét jelzi. Néhány pillanat és Fiumében szállunk ki. Néhány perc alatt szállónkba értünk, ahol igazgatónk bölcs előre-látásából vacsorával vártak bennünket. Étkezés után pihenőre tértünk, hogy erőt merítsünk a másnapi munkához.

26-án reggel a szállónk közelében levő dohánygyárat, mely Magyarország legnagyobb ilyenmő telepe, tekintettük meg. 3500 munkást foglalkoztat e gyár. A szivarka és szivarkészítésnek minden egyes fázisával ismerkedtek itt meg tanulóink. Láttunk zsenialis szerkezetű gépeket, melyek szivarkahüvelyeket készítenek és azokat mindjárt meg is töltik. Csodáltuk az itt alkalmazott asszonyok ügyességét is és ebben a munkafelosztás előnyeit. A dohánygyár megtekintése után a torpedógyárba mentünk. Impozáns látványt nyújtott ez a méreteiben is hatalmas telep, mely egész Európát látja el gyártmányaival. Alapos magyarázat mellett ismerkedtünk itt meg a torpedók szerkezetével, készítésének egyes részleteivel. Vezetőnk szívességéből torpedók lancirozásában is gyönyörködhetünk. A lancirozás célja annak a kipróbálása, vajjon horizontálisan és 3 m. mélységben megy-e a torpedó? A Diezl-féle motor működési módja is tetszett tanulóinknak. Nyers nafta-olaj szolgáltatja a gép hajtóerejét, mely 30 atm. nyomás mellett explodál. Őszinte és igaz kritikát mondott egyik tanulónk a gyárról: „Ha az egész úton mást nem látnánk is, nem sajnálom a pénzemet“.

A közelfekvő gázgyárba mentünk innen, mely a város világítására szükséges gázt szolgáltatja. Sietve távoztunk a petroleum finomítóba, a hol a petroleumdestilláció részleteivel ismerkedtünk meg. Amellett a paraffinkészítés és különböző kenőolajok gyár-

tását is láttuk e telepen, mely gyártási módok arról győztek meg bennünket, hogy racionálisan vezetett üzem csak az, mely a melléktermékeket is feldolgozza. Néhány gyakorlati fogással is megismertetett bennünket a gyár vezető vegyésze. Ugyanis a gyártott kenőolajokat állati olajok hamisítására is használják. De az ásványi olaj phosphoreskál, miáltal könnyen felismerhető. Azért nitrovegyületekkel keverik, melyek e tulajdonságát csökkentik. A gyár mintagyűjteményét is megtekintettük, ahol a világ különböző részeiről származó petroliumtartalmú kőzetek láthatók. A petrolium fellángolási hőfokának meghatározására szolgáló Abel-féle készüléket, annak működési módját is bemutatta a kalauzoló vegyész növendékeinknek. Kimenet a nyers petrolium szállítására szolgáló kocsikat néztük meg, melyeken Galiciából hozzák a nyers petroliumot Fiuméba. Panaszkodva említette vegyészünk, hogy az Ausztriával való gazdasági viszonyunk miatt más petrolium behozatala lehetetlen, a galíciai nyersanyag pedig a nagy szállítási költségek miatt igen drága, úgy, hogy a gyár e miatt üzemét redukálta.

³/₄ 1-kor távoztunk a gyárból és rövid idő múlva a jól megérdemelt ebédhez ültünk, hogy erőt gyűjtsünk a délutáni munkához. Ebéd után megtekintettük a tengerpartot. A kikötőben horgonyzott éppen az Osztrák-Lloydnak egyik Chinába járó hajója. Megnéztük a berendezését, a kirakodást, különböző árúk: (tea, kávé, gyapot stb.) eredeti csomagolását. Láttuk a parttól a tengerbe nyúló kőfalakat, az u. n. mólókat. Meggyőződöttünk arról is, hogy ezek mennyire felelnek meg rendeltetésüknek. Ugyanis rendeltetésük egyrészt az, hogy a hajók mellettük kiköthessenek, másrészt pedig, hogy a tenger hullámai rajtuk megtörve, a kikötőben álló hajókon kárt ne tehessenek. A kikötő megismerése után a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság kávéraktárát néztük meg. Láttunk itt kávé eredeti csomagolásban. A kávé hántolása, festése és fényítése is sok tanúsággal járt. Megmagyarázta a vezető tisztviselő azt is, hogy gazdaasszonyaink kényes ízlése miatt szükséges a kávé fényítése, noha e művelet egészségügyi szempontból feltétlenül káros. Beszélt arról a küzdelemről is, melyben a társaságnak, míg sikerült Triest versenyével szemben Magyarországon a Fiumén át behozott kávé bevezetnie, része volt.

3 óraker indultunk a Magyar-Horvát Tengerhajózási Részvénytársaság hajóján Abbáziába. A bizonytalanság érzete szállta meg kisedd csapatunkat, mikor a hajóra szálltunk. Szinlelt nyugalmunkat nem tudtuk megőrizni, mikor a hajó sípja az indulást jelezte. Mindenki a tengeri utazással járó kellemetlenségekre gondolt. E bizonytalanság azonban hamar elszlott, mindnyájan a fönséges víztükör, az ezzel kapcsolatos gyönyörű kép szemlélésébe merültünk. ¹/₂ órai hajózás után partra szállottunk. A pillanatnyi hatás alól szabadulva ifjaink siettek az elmaradhatatlan képeslapot megvenni és megírni. Az idő, melyet Abbáziában töltöttünk, sokkal rövidebb volt ahhoz, hogy ezt teljes mértékben

élvezhettük volna. A néhány óra, melyet a program szerint ott-
időzésre szántunk, hamar röppült el. Csakhamar itt volt az indulás
órája. A nap lement, az erősen háborgó tenger még fősége-
sebbé tette a képet, melyben idejövételünkkor gyönyörködhattunk.
Fiuméba érkezve szállónkba siettünk. Vacsora után abban a tu-
datban térünk pihenőre, hogy az első napot eredményes munká-
ban töltöttük el.

Utazásunk főcélja ipartelepek megtekintése lévén, másnap
reggel a csokoládégyárat tekintettük meg. Szakszerű magyarázat
mellett mentünk végig a telep különböző részein. A gyakorlatban
látták itt mindazt tanulóink, amit az iskolában a csokoládé gyár-
tásról tanultak. A kakaó megőrlését, a kakaóvaj kipréselését,
az őrlött kakaónak kakaóvajjal való keverését, cukorral és vaní-
liával való fűszerezését és formázását. A bonbonkészítés a maga
egyszerűsége mellett szintén tanulságos volt. Tanulságos volt a
csomagoló helyiség megtekintése is. Igazolva látták itt tanulóink
azt a gyakorlati elvet, hogy mennyire kell a gyárosnak még a kül-
sőségeiben is a közönség izléséhez ragaszkodnia. Innen a rizs-
hántoló és rizskeményítő gyárba mentünk. Sajnos azonban, hogy
a rizskeményítő gyártásával foglalkozó részét a telepnek technikai
okokból nem láthattuk. Ugyanis rizsarítás ideje lévén, épen akkor
várta a gyár nagyobb rizsszállítmányok megérkezését és a nyers-
anyag hiánya miatt kellett az üzem egy részének szünetelnie.
Sok érdekes látnivalóval szolgált azonban a méreteiben hatalmas
rizshántoló is. Alapos magyarázat mellett tekintettük meg a külön-
böző berendezéseket, gépeket, amelyek a rizs portalanítását, tisztí-
tását és hántolását végzik. A fényezés, polírozás műveleteinek
gyakorlati fontosságát is beigazolva láttuk. Az őrlést végző beren-
dezések megtekintése az őrlés lényegét ismertette meg velünk.
Érdekes volt a rizs festését végző gép is. Sárga színűre festi az
a rizst, mert így kívánja a japán nép izlése, magyarázta vezetőnk.
Ugyanis a fiumei rizshántoló jelentékeny mennyiségű kikészített
rizst szállít Japánba.

A délelőtt hátralevő részét a halcsarnok és a fiumei aquarium
megtekintésére fordítottuk. Természetráji ismereteiket gyarapították
itt növendékeink. Délután folytattuk tanulságos útunkat. A köz-
vágóhid megtekintése után Baccarich és Simonics susáki bőrgyárat
néztük meg. A telep csak talpbőrök kikészítésével foglalkozván,
legnagyobb sajnálatunkra csak a cserzővargaság gyakorlati kivitelét
láthattuk. A kikészítés egyes fázisait a legnagyobb részletességgel
magyarázta meg, szíves kalauzunk, a gyár egyik társtulajdonosa,
Simonics úr. Program szerint a Fiume közelében, a Karsztba
épült kis községet Terzattot kellett volna megtekintenünk. A kel-
lemetlen bőra azonban megakadályozott eme szándékunkban. Így
a héttornyú Frangepán vár, a Frangepán család ősi fészkeének
megtekintéséről le kellett mondanunk. Éleltünk attól az élvezettől
is, hogy az innen látható festői képben gyönyörködhessünk. A
napnak hátralevő részét a város megtekintésére fordítottuk.

Másnap, 27-én, reggel mondtunk búcsut Fiumének. A búcsú igen megható volt. Köszönetet mondtunk a magyar állam dédelgetett kedvencének azért, amit két napi ott tartózkodásunk alatt nekünk nyújtott. Köszönetünkkel egy kis óhaj is párosult. Lenne Fiume tényleg azzá, mivé lenni kellene, magyar kikötő várossá. 8 órakor ültünk a Zágráb felé induló gyorsvonatra. A kopár Karszton vezetett utunk. E vonaton utazva lehet csak fogalmunk arról az áldozatról, melyet a magyar állam a vonal megépítésével Fiume fellendítése érdekében hozott. Meredek sziklafalak oldalába van bevágva a vonat útja. Mély és meredek völgyekben, szerpentin úton, több alaguton át 1000 m. magasságig visz ott a vonat, míg a hegység tulsó oldalán leér Károlyvárosba. Vadregényes, de kopár és szegény vidéken visz itt a vonat. A védőfalak, melyekkel kis megművelt földjüket az apró, néhány házból álló kis falvak lakói körülveszik, igazolják azt a küzdelmet, melyet e szegény ördögöknek a bőra ellen folytatniok kell. Károlyvárostól Zágrábig egyhangú úton visz a vonat. A Száva az egyetlen látnivaló. Délután 1/23-kor értünk Zágrádba. Az egyhangú út után szinte jól esik a modern házcsoportok között vezető utcában gyönyörködnünk. Az ebéd után rendelkezésünkre álló időt a város nevezetes középületeinek megtekintésére fordítottuk. Megnéztük a gót stilben épült székesegyházat. A horvát nemzeti muzeumot Dr. Frischenauer muzeumi őr kalauzolása mellett tekintettük meg, kinek e helyen is köszönetet mondunk előzékenységeért, mellyel lehetővé tette, hogy a muzeumot megtekinthessük. Ezután a színházat, majd a a középiskolák mintaszerű épületét tekintettük meg. E monumentális épület látása önkéntelen bizonyos gondolatokat ébresztett bennünk, melyeket azonban e helyen kifejezni nem akarok. Este 7 órakor indultunk el Zágrárból. Éjjélkor értünk Nagykanizsára. A vasuti kocsikban volt időnk elmélkedni a látottakról. Elmélkedésünk eredménye, hogy utunk igen tanulságos volt.

Balog Dezső.

IX.

Kivonat a Nagykanizsai Felső Kereskedelmi Iskola szervezeti szabályzatából.

Az intézet címe, célja, tanterve.

1. §. Az intézet címe: Nagykanizsai Felső Kereskedelmi Iskola.

2. §. Célja és rendeltetése, hogy ne csak a szűkebb lokális körre szorítkozva, hanem országos jelentőségre törekedve, hazatias és erkölcsös szellemben oly ifjakat neveljen a magyar kereskedelemnek, kik majdan mint kereskedelmi tisztviselők és mint önálló kereskedők úgy általánosan, mint szakműveltségük, valamint gyakorlati képzettségük szempontjából a kor magas fokú igényeinek megfeleljenek.

Feladata továbbá az intézetnek, hogy általános műveltség mellett a kereskedelmi ismeretek és képességek elsajátítását lehetővé tegye olyan ifjaknak is, kik nem a kereskedői, hanem mezőgazdasági vagy iparos, vagy a kereskedelmi tudományokban jártasságot feltételező más pályára készülnek és a kor gazdasági irányának megfelelően, a kereskedelmi szellemben műveltetni s a kereskedelmi tudományokban képezetni óhajtnak.

3. §. A belső szervezetet illetőleg az intézet minden tekintetben azon alapon áll, mely a három évfolyammal (alsó, középső és felső osztállyal) bíró felső kereskedelmi iskolák számára a nagym. vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszteriumnak 1895. évi augusztus hó 20-án 44,001. szám alatt kelt rendeletével részletesen kijelöltetett.

4. §. Az idézett szervezeti rendeletben körülírt tantervet, valamint e tantervnek nevezett miniszterium által később netán elrendelendő módosítását az intézet magára nézve kötelezőnek ismeri. Attól akár kötelezőkül tekintendő tantárgyakra nézve, akár a tananyag részletes felosztását illetőleg az intézet felső helyen kieszközölné engedély alapján csak annyiban fog eltérni, amennyiben azt fontos helyi, vagy más figyelmet érdemlő körülmények, multhatatlanul szükségessé teszik.

Semmi esetre sem engedtetik meg eltérés a hivatalos alaptervtől oly irányban, hogy akár a feldolgozandó tananyag mennyisége és foka, akár az abban kötelezőknek nyilvánított tantárgyak száma leszállíttassék.

5. §. Szervezete és tanterve alapján az intézet által érettségi bizonyítvánnyal elbocsátott ifjak a szorosabb értelemben vett kereskedői pályán kívül a tisztviselők minősítéséről szóló 1883. évi I. t.-c. értelmében több rendbeli közhivatal elnyerésére, továbbá gazdasági intézetek s a műegyetem megfelelő collégiumának látogatására is minősítve vannak és végül, amennyiben az intézetbe lépésük előtt 4 közép- vagy polgári iskolai osztályt jó sikerrel végeztek, jogosítvák, hogy hadkötelezettségöknek mint egyévi önkéntesek feleljenek meg.

Fentartás, felügyelet.

6. §. A Nagykanizsai Felső Kereskedelmi Iskola fentartója a nagykanizsai izr. hitközség.

7. §. Az intézet feletti főfelügyeletet a nm. vallás- és közoktatásügyi, valamint a nm. kereskedelmi és közlekedésügyi miniszteriumok e végből kirendelt közegeik által gyakorolják.

A szűkebb felügyelet gyakorlása az intézetet fentartó nagykanizsai izr. hitközség előjárósága kebeléből választott iskolaszékre van bízva.

A tanulók.

20. §. Tanulókul felvétetnek az első (alsó) osztályba:

a) oly tanulók, kik a gymnasium, reál- vagy polgári iskola 4-ik osztályát legalább elégséges sikerrel bevégezték és ezt bizonyítvánnyal igazolják.

b) a 2. és 3. (középső és felső) osztályba csak oly tanuló vétetik fel, ki az előző osztályt ugyanezen vagy vele egyenlő fokú szakiskolát legalább is elégséges sikerrel bevégezte.

E szabály alúl eltérés csak a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumnál kieszközölt engedély alapján engedhető meg.

21. §. A rendes tanuló osztálya összes kötelező tárgyait köteles hallgatni, hasonlókép tartozik eljárni ama nem kötelező tantárgyak óráira, melyek hallgatására az év elején önkényt jelentkezett.

Tanév, vizsgálatok.

22. §. A tanév szeptember 1-én kezdődik és tart június hó végeig. A tanulók szabályszerű felvétele szeptember 1—3. közt történik. Az ezen időn túl jelentkezők felvételére nézve szintén a 3. §-ban említett miniszteri rendelet irányadó.

23. §. Január 31-én a tanulóknak előmenetelüket és erkölcsi viseletüket kimutató értesítők adatnak ki, melyek a szülőknek vagy gyámoknak bemutatandók és ezeknek sajátkezű aláírásával ellátva az új szorgalomszak első hetében az osztályfőnöknek visszaadandók.

24. §. A tanév végén tartandó vizsgálatok nyilvánosak. A felső osztályt bevégzett növendékek a kormány küldöttjei jelenlétében érettségi vizsgálatot tesznek, mely után előmenetelük szerint „jelesen felelt meg“, „jól megfelelt“, vagy „nem felelt meg“ osztályzatú bizonyítványt kapnak.

25. §. Az érettségi vizsgálat szó- és írásbeli. Az intézet igazgatója a közoktatásügyi miniszternél legalább egy hóval a vizsgálat előtt felterjeszti az írásbeli vizsgálat számára az illető tanárok által kitűzendő feladványokat.

X.

Fegyelmi szabályok

a Nagykanizsai Felső Kereskedelmi Iskola tanulói számára.

I. A tanulók kötelességei általában.

1. §. Minden tanuló köteles erkölcsös életével, illendő magaviseletével és szorgalmával úgy saját, mint az intézet becsületét megővni. Kerülnie kell tehát mindent, mi az erkölcstelenség, neveletlenség, vagy durvaság bélyegét sütné jellemére a házi és iskolai, valamint a társadalmi életben egyaránt. Az erkölcsös élethez a vallás buzgó gyakorlata is tartozik.

2. §. Társai iránt minden tanuló barátságos, békés indulatú, előzékeny és minden tekintetben türelmes legyen, s iparkodjék minden olyast kerülni, mi az egyetértést megzavarhatná. Ha a tanuló bármely módon sértve vagy károsítva érezné magát társai által, osztálya főnökéhez forduljon; magának elégtételt vennie nem szabad.

3. §. Oly egyénnel, kiknek társasága a tanuló becsületére vagy erkölcsére káros vagy éppen veszedelmes befolyást gyakorolhatna, tilos érintkeznie. Tilos tehát a társalgás az elbocsátott vagy kizárt tanulókkal is.

4. §. A legszigorúbb büntetésre méltó az a tanuló, ki vétkes gondolkodásmódja és érületének nyilvánítása által társai er-

kölcsseit rontja, vagy ezeket erkölcstelen cselekvésre, hazugságra, engedetlenségre csábítja.

5. §. A cél, mely a felső kereskedelmi iskola tanulói elé van tűzve, csak kitartó, megfeszített szorgalommal érhető el. A tanuló szorgalma ne csak külső legyen, s ne szorítkozzék csupán feladatai teljesítésére, hanem mélyebb köteleességérzetből eredjen s az idő s a művelődésére nyújtott eszközök lelkiismeretes felhasználásában nyilvánuljon.

6. §. Az illem és tisztesség iránti érzék minden tanulóban feltételeztetik. A társaival és más személyekkel való érintkezésben törekedjék a tanuló szerény, illendő magaviseletre, s használjon művelt emberhez méltó beszédmódot. Öltözete s egész viselete legyen egyszerű és tiszta.

7. §. A tanuló az igazgatónak s az intézet minden tanárának úgy az iskolában, mint azon kívül engedelmességgel és tisztelettel tartozik. Midőn a tanár a terembe lép, úgyszintén midőn távozik, valamennyi tanulóknak fel kell állania.

Kötelesek a tanulók az iskolaszolga irányában is illendően viselni magukat, s ha az tisztét teljesíti, kötelesek neki engedelmeskedni.

8. §. Elváratik a tanulóktól, hogy mindenki, de különösen a helybeli tanintézetek tanárai és tanulói, hatósági és egyéb, az értelmi osztályhoz tartozó személyek iránt kellő tisztelettel és udvariassággal viselkedjenek.

9. §. A tanulók az iskolán kívül is alá vannak vetve az iskola fegyelmi hatóságának, melyet az igazgató a tanári karral együtt gyakorol.

II. A tanulók kötelességei az iskola iránt.

10. §. Minden tanuló köteles az előadásokat pontosan látogatni, a szükséges iskolai könyveket és szereket magával hozni. Oda nem tartozó dolgok, amennyiben az azokkal való foglalkozás a tanulók figyelmét az előadástól elvonná, elkoboztatnak. Tartoznak egyszersmind a tanulók iskolai szereiket, könyveiket, füzeteiket rendben és tisztán tartani.

11. §. Előre látható akadályoztatás esetében az engedély a távolmaradásra egy órára az illető tanártól, egy napra az osztályfőttől, hosszabb időre az igazgatótól kérendő, az ok a szülők, vagy azok helyettesei által írásban, vagy szóval előadatván.

12. §. A tanórák elmulasztása csak betegséggel és pedig csupán csak az orvosoknak, a szülőknek, vagy azok helyettesei, bizonyítványa alapján menthető ki. Mikor a tanuló újra iskolába jő, köteles a mulasztás okát az osztályfőnél hiteles bizonyítvánnyal igazolni. Ha a tanuló előzetes bejelentés és engedély nélkül egy hétig kimarad, az iskolából kilépettnek tekinthető, s a névsorból kitorölhető. Az órák látogatását illető kötelezettség kiterjed a nem kötelezett tantárgyakra is, melyek látogatására a

tanuló az év elején jelentkezett. Az ilyen tanfolyamból való kilépés az igazgató és a szaktanár beleegyezése nélkül tilos.

13. §. Ha a tanuló valamely ragályos bajban: valóságos himlő, bárányhimlő, vörheny, kanyaró, diphtheritis, szamárhurut, egyiptomi szembaj szenvedett volna, felgyógyulása után az iskolába csakis akkor léphet be ismét, ha teljes felgyógyulásáért és ragálymentességéért kezelő orvosa által kiállított bizonyítvánnyal az igazgatónál igazolja. A szülők és helyetteseik kötelesek a tanulót az iskolától távol tartani, ha az odahaza ragályos betegségben levőkkel érintkezett. Ily esetben is a tanuló csak a fentebb említett orvosi bizonyítvány bemutatása mellett jöhet ismét az iskolába.

14. §. A szülőknek vagy helyetteseiknek egyszerűen névjegyre írott közlései nem fogadtnak el.

15. §. A felügyelet gyakorolhatása végett tartoznak a tanulók lakásukat, annak változtatását, s azt az egyént, akinek gondviselése alatt állnak, az igazgatónak és az osztályfőnöknek bejelenteni.

16. §. Az iskolai év elején az osztályfő minden tanulónak kijelöli helyét az osztályteremben, figyelemmel a tanuló látó és hallóképességére és esetleg más alapos óhajására. Helyet változtatni, vagy cserélni csak az osztályfő engedelmével szabad.

17. §. A tanóra kezdetét jelző csengetés után minden tanuló tartozik a terembe menni, helyét csendben elfoglalni és a tanár belépését kellő magatartással bevárni. Előadás alatt csend és figyelem követeltetik; mindennemű zavarás, ideértve a kijárást is, tiltva van. Szellemileg minden tanuló együtt dolgozzék a kikérdezésnél, felelni azonban csak a kérdezettnek szabad; a sűgás vagy beleszólás szigorúan tiltva van. A dolgozatokat minden tanuló önállóan készítse el; feladatot mástól leírni s általában bárminemű csempészetet* elkövetni tilos.

18. §. Az egyes tanórák közti időben meg van engedve az illedelmes társalgás és mozgás; ellenben a futkározás és zajongás a legszigorúbban tiltva van. Az osztályban lévő tanulók mindenkor helyeiken tartoznak maradni, az iskolatábla befirkálása, előadáson kívül a dobogóra lépni szigorúan tiltatik.

19. §. Szintén tiltva van az intézet helyiségei előtt való álldogálás is. Óráközben az intézetből a tanulóknak csak az osztályfő engedelmével szabad távozni.

20. §. A dohányzás szigorúan tiltva van.

21. §. Az intézeti épületnek és minden tartozékának tisztaságára a tanuló is köteles ügyelni. A falak, padok és egyéb bútorok megrongálása, befirkálása fegyelmi kihágásnak és egyszerűsmind kártételnek tekintetik. Mindennemű kár, melyet a tanulók az iskolai szerekben vagy egyéb tárgyakban tesznek, az illetők által és ha ki nem tudódnának, az egész osztály által megtérítendő. Ha a kártevés rosszakaratból vagy pajkosságból történt, a vétkes fegyelmi büntetés alá esik.

22. §. Egyleteket művelődés céljából alapíthatnak a tanulók az igazgatóság engedélyével; az iskolán kívül álló társulatoknak azonban tagjai nem lehetnek. Színház és nyilvános mulatóságok látogatására minden egyes alkalommal az osztályfőtől kell engedélyt kérni.

23. §. Könyvek vagy más tárgyak elárúsítása, cserélés, a szülők vagy helyetteseik engedelmével nélkül tilos; éppen úgy tiltatik az adósságcsinálás. Pénzt gyűjteni az intézet növendékei között bárminemű célra csak az igazgató engedelmével szabad.

III. Fegyelmi büntetések.

24. §. Az előző pontok tiltó szabályai ellen elkövetett tények büntetés alá esnek. Az iskolán kívüli viselkedés hasonlóképpen a fegyelmi törvények alá tartozik; e szerint minden az iskola céljával és méltóságával ellenkező cselekmény, pl. kávéházak, korcsmák és más nyilvános helyek látogatása szigorúan fenytetik.

25. §. A fegyelmi szabályok áthágására mérendő büntetések fokozat szerint a következők: a) megintés, illetőleg megdorgálás az illető tanár által; b) a tanulók elkülönített helyre való ültetése, illetőleg kiállítás; c) nyilvános megfeddés az osztályfő által; d) élesebb feddés az igazgató által; e) a tanulónak a tanári szék elé idézése s a kizárással való fenyegetés; f) kizárás az intézetből, melyről az iskolaszék és a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium értesítetnek.

Ezeket kívül alkalmazható a körülményekhez képest egyéb büntetés is, úgymint az iskolában való marasztalás, mely felügyelet alatt végzendő komoly szellemi munkával köttetik össze, továbbá házi fogság alá helyezés, melynek kiállta a szülő vagy gazda bizonyítványa által igazolandó.

26. §. A harmadfokú büntetésről már a szülő vagy helyettese értesítést nyer.

Tandíjmentes tanulók, kik erkölcsi viselkedésből kevésbé szabályszerű érdemjegyet kapnak, vagy hanyagságuk által ki nem elégitő tanulmányi előmenetelt tanusítanak, elvesztik a tandíjmentességet.

IV. Befejező megjegyzések.

27. §. Ezen törvényeknek az intézet minden növendéke alá van vetve, s alóluk senki, még a szülők sem menthetik fel őket.

28. §. Ugyancsak e törvények kötelező erejével bir minden olyan szabály és utasítás, melyet az igazgatóság, a tanári karral s az iskolaszékkel egyetértve, esetleg később ki fog hirdetni.

29. §. A fegyelmi szabályok ezen szövege egy-egy példányban minden tanulónak kiadatik, mely példány a szülők által aláírandó és azután az osztályfőnek bemutatandó. A tanév kezdetén a fegyelmi szabályok a tanulók előtt felolvastatnak, s azok nem ismerése mentő ürügyül el nem fogadtatik.

XI.

Jelentés a „Deák Ferenc körnek“ 1906—1907. évi működéséről.

Az ifjúság „Deák Ferenc“ köre ebben az évben érte meg fennállásának 14. évét. A kör vezetője Domány Ármin, a magyar irodalom tanára volt. Ideje volna már egyszer szakítani az elmúlt hagyománnyal, hogy a Kör vezetője csak a magyar irodalom tanára lehet. Más iskolákban több Kör áll fenn, s a modern nyelvek tanárának is van helye a vezetésben, sőt a szoros értelemben vett szaktanárok is találhatnak működési kört. Az ilyen egyesületek célja nem lehet kizárólag a szépirodalom ápolása, mert ettől messze esik a felső kereskedelmi iskolai tanulók 90%-jának tehetsége. Lehet valaki akármilyen szorgalmas a kereskedelmi iskolában, szépirodalmi művek írásához ez még nagyon kevés, oda rátermettség kell, ez pedig némely évben egyáltalában nem fordul elő.

Ilyen silány év volt a most lefolyt. A szorgalmasabbak megpróbálkoztak, de belátván tehetségük hiányát, csakhamar abba hagyták, úgy, hogy ebben az évben az Önképzőkör kizárólag az iskolai ünnepek rendezésére szorítkozott. Az alapszabályok értelmében kéthetenként kellett volna gyűlést tartanunk, ezt azonban csak négyszer tehattük meg az egész év folyamán.

Az alakuló gyűlés október 4-én volt. E sorok írója fejtegette a Kör célját és tevékenységre buzdította a tagokat, de buzdításának vajmi kevés sikere volt. Önként felvetődik a kérdés, ha a budapesti kereskedelmi akadémia, mely a kereskedelmi iskolák legjavát kapja, meg tud lenni Önképzőkör nélkül, miért tartja fenn ezt a céltalan intézményt a legtöbb egyéb iskola, mely évek folyamán sem kap annyi tehetséget, mint ott egy felső osztály. Az alapszabályoknak a választásokra vonatkozó részének felolvasása után, a tisztikar megválasztása következett. Elnök lett: Krausz Gyula f. o. t., alelnök: Jelinek Miklós k. o. t., titkár Armuth Dezső f. o. t., altitkár Flesch Richárd k. o. t., pénztáros: Kaufmann Béla f. o. t., főkönyvtáros: Scherz Jenő f. o. t., és még minden osztályból 2—2 alkönyvtárnok.

Összesen volt 4 gyűlés. Azonkívül a Kör nov. 19. márc. 15. ápr. 11. és jun. 8-án tartott szép iskolai ünnepeket. Főlöszlegesen tartom az egyes ünnepségek programját itt leközölni, elég ha utalok arra, hogy mindegyiken egy tanár mondta a megnyitó,

egy tanuló az ünnepi beszédet, 2---2 tanuló szavalt és az énekar szintén 2—2 számmal fordult elő. Kegyeletesen adóztunk még ezeken kívül Rákócy Ferenc emlékének hamvainak hazahozatala alkalmából.

Rotter Andor ur, volt Önképzőköri elnök mult évi adományaiból vezető tanárnál maradt még 10 korona, mely összeget a következő pályakérdésre tüzte ki: Minő hatással volna az önálló vámterület Magyarország közgazdaságára? A kitűzött határidőig két munka érkezett be, melyeknek birálatát vezető tanár a legutolsó iskolai ünnepen június 8-án olvasta fel, s mi a következő volt. Az „erős akarattal“ stb. jeligéjű igen szépen, részletesen fejtegeti a kérdést, de főhibája, hogy nagyon egyoldalú, amennyiben az önálló vámterületnek csak az iparra gyakorlandó hatásáról beszél, szem elől tévesztve azt, hogy ahol az ország közgazdaságáról van szó, a földművelésről sem szabad megfeledkezni, s különösen nem Magyarországon, hol ez az ország $\frac{2}{3}$ részének a főfoglalkozása. De még a kereskedelem sem az a faktor még Magyarországon sem, mely ily óriási átalakulást minden rázkódtatás nélkül kibírna. Dicséretnél egyebet tehát nem kaphatott.

A „Magyarország nem volt“ stb. jeligéjű a közgazdaság mind a három ágára tekintettel van, s ha nem is fejtegeti oly részletesen az iparra gyakorolt hatását — mint versenytársa — a pályadíjat az anyag gondos feldolgozásáért, magyaros stílusáért megérdemli. A jeligés levél felbontása után kitünt, hogy a mű szerzője: Krausz Gyula f. o. t.

Dr. Ollop Mór ez évben is egy 10 frankos aranyat adott át az Önképzőkör vezetőjének, hogy avval az intézet egy szorgalmas tanulóját jutalmazza meg. E díjat, Böhm Endre f. o. t. kapta meg. A könyvtár vétel utján 42 kötetrel gyarapodott.

Az Önképzőkör vezetője.

XII.

Az ifj. segítő egyesület pénztári és vagyonskimutatása az 1906/7. tanév végén.

BEVÉTEL.	a) Pénztári kimutatás.		KIADÁS.		
	K.	f.			
Egyenleg az 1905/6. tanév végén	2288	88	Ujjonnan beszerzett könyvek	140	67
Intézeti r. tagok díjai	78	—	Könyvek bekötése	49	34
Alapító tagok díjai	20	—	Készpénz segély	114	—
Pártoló tagok „	18	—	Egyenleg	2314	48
Intézetben kívüli r. tagok díjai	4	—			
Az 1897-ben végzett növendékek 10 éves találkozója alkalmából begyűlt adományok*.	100	—			
A felső ker. iskola növendékeinek „Eichberg Adolf“ koszorupótló adománya	33	60			
Kamat 1906. dec. 31-ig	76	01			
	2618	49		2618	49

A pénztári készlet gyümölcsözően el van helyezve:

a nagykanizsai izr. hitközségnél	K. 1978.66
a Nagykanizsai Takarékpénztárnál	„ 120.—
a Pesti Magy. Keresk. bank nagykanizsai fiókjánál „	215.82
	K. 2314.48

Domány A. s. k.
ellenőr.

Bún Samu s. k.
ig., elnök.

Balog D. s. k.
pénztáros.

*Résztevők: Ádám Róbert, Áts E. Árpád, Braun Lajos, Deutsch József, Dorner Pál, Fuchs Sándor, Gellért Arnold, Gibsz Gusztáv, Gross Kálmán, Hoffmann Henrik, Kemény Ödön, Krausz Zs., Leitner Ernő, Lukács László, Marton Aladár, Nádor Lipót, Sattler Géza, Schwarz Mihály, Weisz Alfréd.

b) Vagyron-kimutatás.

Készpénz betétek		K. 2314.48
Tankönyvek értéke 1905.6. év végén	K. 392.56	
Ujabb beszerzések	„ 190.01	K 582.57
	<u>10⁰% leírás</u>	„ 58.26
		<u>524.31</u>
		K. 2838.79

XIII.

Magánvizsgálati szabályzat.

A nm. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1903. évi 3640. sz. rendelete a felső kereskedelmi iskolai magánvizsgálatok szabályozása tárgyában.

A felső kereskedelmi iskolák főigazgatójának.

A felső kereskedelmi iskolai magánvizsgálatok eddigi rendszerének szigorúbb és helyesebb irányú szabályozása céljából az 1895. évi augusztus 20-án 4401. szám a. kelt rendelettel a felső kereskedelmi iskolák számára kiadott szervezetnek a magánvizsgálatokra vonatkozó 64 és 65 §§-ait, valamint az e tárgyban kibocsátott rendeleteket ezennel hatályon kívül helyezve, a jelzett szakaszok helyébe a m. kir. kereskedelemügyi miniszter ural egyetértően a következőket rendelem el:

64. §. Magánvizsgálatra bocsáthatók a felső kereskedelmi iskola alsó osztályának tárgyaiból oly egyének, a kik a polgári vagy középiskola negyedik osztályát (a latin nyelvtől eltekintve) sikerrel végezték, 17-ik életévüket betöltötték s hitelesen bizonyítják, hogy a gyakorlati életben működnek; a középső és felső osztály tárgyaiból magánvizsgálatra, illetőleg az utóbbit követő érettségi vizsgálatra, azok bocsáthatók, akik az alsó, illetőleg középső osztályt akár nyilvánosan, akár magánúton elvégezték, 18, illetőleg 19 évesek s a gyakorlati életben működnek.

Az egyes osztályok vizsgálatai rendszerint egyévi időközökben engedélyeztetnek. Felső kereskedelmi iskolából kimaradt tanulók kimaradásuk esztendejében még akkor sem kaphatnak magánvizsgálatra engedélyt, ha különben a fenti föltételeknek megfelelnek.

A magánvizsgálati engedélyért folyamodók szabályszerűen bélyegelt s a főigazgatóhoz címzett kérvényeiket minden év szeptember havában azon felső kereskedelmi iskola igazgatójánál nyújtják be, a mely iskola állandó lakóhelyükön, vagy ahhoz legközelebb van. A kérvényhez születési, iskolai, erkölcsi és oly hatósági bizonyítványt kell mellékelni, mely a folyamodó iskolai tanulmányai óta eltöltött foglalkozását is hitelesen bizonyítja.

A kereskedelmi iskola igazgatója a beérkezett kérvényeket a tanári kar véleményes jelentésével együttesen október hó első felében terjeszti fel a főigazgatóhoz.

Ugyancsak a kérvény benyújtásakor lefizetendő a beirási és az évi tandíj, mely díjak azonban kedvezőtlen elintézés esetén a folyamodónak visszaadtnak.

A beirási és tandíjak fizetése alól senki sem menthető fel. A magánvizsgálati engedélyt nyert egyének az előadásokat nem látogathatják.

A magánvizsgálatok mindenkor a főigazgató vagy megbízottja elnöklete alatt tartatnak július havában, illetőleg a felső osztálybeli magánvizsgálatok az érettségi írásbeli vizsgálatok előtt.

Az elnök állapítja meg a vizsgálat napját is. A vizsgáló bizottság tagjai a főigazgató (vagy megbízottja), az iskola igazgatója és azon osztály tanárai, amelyből a jelölt magánvizsgálatot tesz.

A jelölttől a vizsgálat megkezdése előtt megkövetelendő személyazonosságának igazolása. A vizsgálat kiterjed az illető osztály minden rendes tantárgyára, írásbeli és szóbeli s akként tartandó meg, hogy a jelöltnek az osztály összes tanítási anyagában való jártassága kitünjék. A dolgozatok külső alakja úgy bírálendő el mint a rendes tanulóknál.

A bizonyítványt, — amelyen feltüntetendő a vizsgálati engedély száma és kelte, s hogy magánvizsgálat alapján állíttatott ki, — nemkülönb a vizsgálat lefolyásáról felvett jegyzőkönyvet a vizsgáló bizottság elnöke, az igazgató s az illető osztályfő írják alá. Amennyiben a főigazgató nem maga elnökölt, a jegyzőkönyv hozzá felterjesztendő.

Szeptemberben tartandó pótló vizsgálatokra, kellően indokolt esetekben, a magánvizsgázóknak is, akik a tanévvégi magánvizsgálaton igazolt betegség vagy súlyos ok miatt nem vehettek részt, a tanári kar adhat engedélyt. Ha az illető szeptemberben sem jelentkezik, vizsgálati engedélye további érvényét elveszti összes lefizetett díjaival együtt.

Vizsgálatok összevonása nem engedhető meg. Kivételes esetekben azonban és ha a jelölt előző vizsgálatát legalább is jó eredménnyel tette le, a következő osztályból főigazgatói engedéllyel már félév múlva jelentkezhetik vizsgálatra.

Különbözeti magánvizsgálat engedélyezését kérhetik azok a gyakorlati életben működő ifjak, akik a középiskola nyolcadik osztályának sikeres bevégzését igazolják, vagy érettségi vizsgálatot megfelelő sikerrel tettek.

Folyamodni olyan módozatok mellett lehet, mint a rendes magánvizsgálatért. Az első esetben az írásbeli és szóbeli különbözeti vizsgálat kiterjed a felső kereskedelmi iskola különbözeti tárgyainak mind a három évi tanítási anyagára, a mit a rendes érettségi vizsgálat követ: a középiskolai érettségi bizonyítvány alapján pedig a jelöltnek írásbeli és szóbeli érettségi vizsgálatot kell

tennie a felső kereskedelmi iskola különbözeti tárgyaiból. A többi tárgy osztályzatai a középiskolai bizonyítványból veendőek át.

65. §. A magánvizsgálati díj mind a három osztályra nézve 80—80 korona, melyből minden vizsgáló tanárt tantárgyankint egy rész, az igazgatót, mint ilyenét még egy rész illet meg.

A vizsgálatnak a jelölt részéről komoly ok nélkül való megszakítása a vizsgálati díj elvesztését vonja maga után. A tandíj és beírási díj minden osztály-magánvizsgálat után, valamint a magánvizsgálat ismétlése esetén is fizetendő.

A különbözeti vizsgálatoknál tandíj nem, hanem 120 korona vizsgálati díj, illetőleg az érettségi vizsgálatért az érettségi vizsgálati szabályszerű díj fizetendő. E vizsgálati díjakkól is az igazgató, amennyiben vizsgáló és a vizsgáló tanárok tantárgyankint egyenlő jutalékban részesülnek; ezentúl az igazgatót még egy rész illeti meg.

Ezen új szakaszokban megállapított szabályok 1903. év szeptember havától kezdve kötelezők.

A már tárgyalás alatt levő magánvizsgálatok ügye az eddigi szabály szerint nyerhet elintézés, valamint a már engedélyezett magánvizsgálatok is az eddigi eljárásnak megfelelően tartandók meg.

Minderről Nagyságodat tudomás és a további eljárás végett azzal a felhívással értesítem, hogy a magánvizsgálatok új szabályzatának megfelelő végrehajtásáról és szigorú ellenőrzéséről gondoskodják.

XIV.

Érdemsorozat.

Alsó osztály.

Osztályfő: Dr. VILLÁNYI HENRIK.

A tanuló neve	Hittan	Magyar ny.	Német ny.	Francia ny.	Földrajz	Történet	Mennyiség	Fizika	Ker. számt.	Irod. munk.	Ker. levelez.	Ker. isme	Szépíráás	Gyorsírás	Írásh. dolg. k. alak	Magaviselet
Beck Károly	1	1	3	2	2	1	3	3	3	3	2	1	2	1	3	1
Beck Sándor	3	3	4	3	3	3	4	3	3	2	3	2	1	-	3	1
Bellóni József	2	3	4	3	3	3	3	3	4	3	3	3	3	-	3	1
Bodó Rezső	2	3	1	1	3	3	3	3	3	3	2	3	3	-	4	2
5 Bódog Ferenc	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	1
Böhm Vilmos	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	3	2	1
Grünfeld Alajos	3	4	3	4	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	1
Grünfeld Elek	1	2	3	2	2	2	3	2	3	3	3	3	2	-	2	2
Guttman Imre	2	3	3	3	2	3	2	3	3	2	3	3	2	2	2	2
10 Hamburg Róbert	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	3	2	1
Hamburg Sándor	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	-	2	1
Hoffmann Sándor	1	2	3	3	2	3	2	2	3	2	2	1	2	-	2	2
Hudi József ism.	3	3	4	3	4	3	2	3	3	2	3	2	1	-	1	2
Kalmár Hugó	2	3	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2
15 Keller István	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
Kertész Jenő	2	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	1	2	3	2	1
Klein Oszkár	1	3	2	2	3	3	3	3	3	3	3	1	3	-	3	1
Korein Sándor	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	1
Krausz Jenő	1	1	3	2	1	1	2	1	2	2	1	1	2	2	2	1
20 Lustig József	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3	2
Melczer Jenő	2	3	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Mischon Béla	3	3	3	4	3	3	4	3	3	3	3	3	2	-	2	1
Neumann Károly	2	3	1	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	-	2	2
Pillitz Ernő	2	4	3	4	3	3	3	4	4	3	3	3	3	-	3	1
25 Pollák Árpád	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	1	1
Révész János	3	3	4	3	3	4	3	3	3	3	3	3	1	-	2	2
Ring Pál	1	1	2	1	1	1	1	2	2	2	2	1	2	-	1	1
Rosenberg Emil	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	-	3	2
Rosenthal Gyula	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2

A tanuló neve	Hittan	Magy. ny.	Német ny.	Francia ny.	Földrajz	Történet	Mennyiségt.	Fizika	Ker. számt.	Irod. munk.	Ker. levelez.	Ker. isme	Szépíráás	Gyorsírás	Írásh. dolg. k. álak	Magaviselet
30 Spiller Gyula	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1
Schultheisz I.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	-	3	1
Schulz Oszkár	2	3	3	3	4	3	3	3	3	2	3	2	1	-	1	1
Schwarzenberg I.	3	3	4	4	4	3	3	3	4	2	4	3	2	-	2	2
Somlyó Ödön	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	1
35 Singer Sándor	2	3	3	3	4	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	2
Strasser József	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	-	3	1
Szeidmann E.	1	1	2	2	1	1	1	2	2	2	2	1	3	-	2	1
Szerb Ernő	1	2	3	4	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	1
Varga Lajos	2	4	4	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	-	1	1
40 Weisz Ignác	1	3	3	3	3	2	3	3	3	2	3	3	2	-	2	1

Kimaradtak: Buchvald Géza, Ceizek Ferenc, Eröss József, Lenk József.

Középső osztály.

Osztályfő: DOMÁNY ÁRMIN.

A tanuló neve	Hittan	Magyar ny.	Német ny.	Francia ny.	Földrajz	Történet	Mennyiségt.	Ker. számít.	Irod. munk.	Könyvvitel	Ker. level.	Közü. ism.	Jogi ism.	Vegy. áruis.	Gyorsírás	Írásh. dolg. k. alak.	Magaviselet
Báder Béla	1	2	3	2	1	1	3	3	2	2	2	1	2	2	-	1	1
Darvas Lajos	2	3	3	3	2	2	2	3	3	2	3	2	3	2	-	2	1
Flesch Richárd	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	-	1	1
Frankl József	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	-	2	2
5 Frantsics József	1	4	4	4	3	3	3	4	3	4	3	3	3	4	-	2	1
Hafner Izidor	2	2	3	4	3	2	2	3	2	2	2	2	2	4	-	3	2
Handelsmann Imre	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	-	2	2
Hódos János	2	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	-	2	2
Jelinek Miklós	1	1	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	-	1	1
10 Kerekes József	2	3	3	4	3	3	3	3	3	3	4	2	2	3	-	3	1
Kertész Imre	2	3	3	2	2	3	3	3	3	2	3	2	2	3	2	3	1
Kisfaludi Rezső	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	-	3	2
Neufeld Lipót	2	3	3	3	3	2	2	3	3	1	3	3	2	3	-	2	1
Ország József	2	3	2	3	2	2	3	3	3	1	3	2	2	3	-	1	1
15 Rosenberg Elek	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	3	3	-	1	1
Schlesinger Vilmos	2	3	3	3	4	3	2	2	3	1	4	3	2	3	3	2	1
Schwartz Jenő	1	1	1	2	2	2	1	2	1	1	1	1	2	2	-	1	1
Sonnenschein Rezső	1	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1
Szeidmann Leó	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	-	2	2

Felső osztály.

Osztályfő: MARKOVITS DÁVID.

Armuth Dezső	15 Pentz Gyula
Biró István	Philipszky Péter
Bichler Sándor	Pollák Leó
Böhm Endre	Propper Ernő
5 Fleischhacker Imre	Reichenfeld Soma
Grünfeld Jenő	20 Révész Pál
Herrnfeld Albert	Rosenberg Jakab
Kaufmann Béla	Scherz Jenő
Kelemen Ernő	Scheiber László
10 Koschuth Samu	Schiller József
Krausz Gyula	25 Somló József
Milhofer Hugó	Silberstein József
Nyitrai Imre	Villányi István
Österreicher József	Weltner Simon

Az érdemjegyek magyarázata.

Érdem- jegy	Erkölcsei viseletből	Előmenetelből
1	jó	jeles
2	szabályszerű	jó
3	kev. szabályszerű	elégséges
4	rossz	elégtelen

XV.

Az 1905/6. tanévben végzett tanulók alkalmazási helye.

A tanuló neve	A cég neve	lakóhelye
Bajzáth Ignác	Körjegyzőség	Alsók
Behek Ernő	M. lesz. és pénzváltó bank	Budapest
Czech Albert	Egyévi önkéntes	
Deutsch József	Mezőg. Gyáripar-Szövetkezet	Szombathely
5 Dukász Aladár	Schlesinger B. és Ta. bankház	Budapest
Erdöss Sándor	Posta és távirda	Keszthely
Flesch József	Weisz Fülöp	Sopron
Goldstein Leó	Goldstein J.	Bécs
Liditt Ede	Sertéshizlalda	Barcs
10 Mechner Zsigmond	Járási ált. takarékpénztár	Apatin
Morgenstern Dezső	Kern és Társa	Triest
Neumann Frigyes	Fischer Giola	Fiume
Pavelkovits Béla	M. fr. Biztosító Társ.	Nagykanizsa
Politzer Jenő	Wasserfuhr és Társa	Pa.-Sz.-Lőrinc
15 Pollák Manó	Zerkowitz Albert	Nagykanizsa
Pollák Sándor	Sör- és malátagyár	Nagykanizsa
Samek Sándor	Österr. Creditanstalt f. H. u. G.	Triest
Sternberger Albert	Kornhauser és Hertzka utódai	Trencsén
Szabados Andor	Bettlheim és Guth	Nagykanizsa
20 Tálassy József	Ismeretlen	
Totola József	Blau M. Fia	Nagykanizsa

XVI.

Jelentés az 1906/7. tanév végén megtartott érettségi vizsgálatokról.

A május 30-án és 31-én megtartott osztályvizsga alapján a felső osztály 28 tanulója közül három folyó évi szeptember hóban teendő javító vizsgálatra utasított. Írásbeli vizsgálatra bocsáttatott 25 rendes és 1 magántanuló. A június 3–7 napjain megtartott írásbeli érettségi vizsgálatokon megjelent tehát 26 tanuló.

A tanári kar által felterjesztett tételek közül a kir. főigazgató úr a következőket jelölte ki:

Magyar nyelv.

A munkáskérdés, különös tekintettel a sztrájkokra.
Eredmény: 1 jeles, 5 jó, 20 elégséges.

Német nyelv és német kereskedelmi levelezés.

Von den Aktiengesellschaften.

1. Johann August Mauro triesti cég 1907. I/28. Müller Péter soproni cégnek gyarmatárú és déli gyümölcs bizományi vásárlására ajánlkozik. Feltételei: jutalék 2%, alkuszdíj $\frac{1}{2}^0/00$, a felmerült költségek megtérítése, fedezet 3 havi váltóval.

2. Sopron I/30 az ajánlatot elfogadja és megbizza Triestet, 10 bál édes mandula vásárlására, az árú vasúton teherszállítmányként küldendő.

Eredmény: 2 jeles, 6 jó, 15 elégséges, 3 elégtelen.

Magyar kereskedelmi levelezés.

1. Gondrand Testvérek fiumei cég IV.6. Bárcy Károly helybeli cégnek kávé vásárlására szolgálatait ajánlja. Jutalék 3%, fedezet vagy 3 havi intézvénnyel, vagy jó fiumei rimesszákkal.

2. Bárcy IV/9. a feltételeket elfogadja, egyuttal 30 bál Santos kávé vásárlására, legfeljebb à 126 pr. $\frac{0}{10}$ kg. megbízást ad. Az árú vasúton teherszállítmányként küldendő. A számlaösszeget intézvénnyel hajtsa be.

3. Fiume IV/14. küld B. K. $\frac{1}{30}$ szám 30 bál Santos kávé, bto kg. 1800.— tara kg. 1.— pr. bál, à 126.— pr. $\frac{1}{100}$ kg. netto, jutalék 3%, értéke pr. 3 hó. Egyuttal a számlaösszeg erejéig intéz reá kelettől 3 hó s. r. az intézvény elfogadását és budapesti cégnél való telepítését kéri.

4. Kanizsa IV/24. az áruküldeményt rendben átveszi, a váltót elfogadja és Dietrich és Gottschlig budapesti cégnél telepíti.

5. Kanizsa IV/24 a budapesti telepest értesíti.

Eredmény: 2 jeles, 8 jó, 15 elégséges, 1 elégtelen.

Francia kereskedelmi levelezés.

1. 1907. június 17. Alexandre Elissen & Cie Párisban megbízzák a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankot Bpsten, hogy vegyen számunkra K 100.000.— n. é. magyar koronajáradékot pr. f. hó végére.

2. Junius 20. a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank értesíti az Alexandre Elissen & Cie céget, hogy megbízásukat teljesítette és felszámítja a szokásos alkuszdíjat és jutalékot.

Eredmény: 2 jeles, 5 jó, 17 elégséges, 2 elégtelen.

Könyvvitelan.

Német Kálmán és Horváth Lőrinc betéti társas kereskedés 1907. május 1-én a következő vagyonállapottal nyitja meg üzletét:

Aktíva.		Passíva.	
Készpénz	K 4000.—	Elfogadványok . .	K 4510.—
Árukészlet	„ 17190.—	Hitelezők	„ 3590.—
Küldvények	„ 10340.—	Tiszta vagyon . .	„ 50000.—
Adósok	„ 25170.—		
Ingóságok	„ 1400.—		
	<hr/>		<hr/>
	K 58100.—		K 58100.—

A tiszta vagyonból Német beltagot K 30000.— Horvát kültagot 20000.— K illeti. A társasági szerződés értelmében, Német az üzlet vezetéséért havi 300 korona fizetést kap, a tiszta nyereség a betétek arányában osztandó el és azokat szaporítja.

- Máj. 3. Érkezik Kardos Jenőtől, Siófok, 5 vagon tengeri à 14.40; melyre készpénzben fizetnek 4000 koronát, a maradékról 4/h. elfogadványt adnak.
- „ 7. Küldenek ebből bizományi eladás végett Steiner Miklós-nak, Botzen, 4 vaggonnal à 14.40 és fizetnek szállítási díjat K 340.—
- „ 7. Leszámítoltatják Nyári Ödön váltóját pr. jun. 15. K 3400 5% lerovat.
- „ 12. Eladnak Varga Edének helyben, 3/h. váltójára 4 vagon rozstot à 15.91.

- „ 13. Beváltják ma lejáró elfogadványukat Lengyel Kálmán r. K 1500.
- „ 14. Ujházy Károly, Sopron, adós, küldi csekkjét az Osztrák Magyar Bankra K 1200, melyet a bank kifizet.
- „ 15. Steiner Miklós jelenti, hogy a tengeriből eladott 250 q à 16.80 K 4200.—
150 „ „ 16.— „ 2400.—
számít 3% jutalékot és 40 K költséget, a tiszta eladási árról 3/h. elfogadványát küldi.
- „ 15 Német kivett a pénztárból 120 K., Horvát 80 K.-át.

Az árúkészlet értéke K 13220, az ingóságok értékéből 5% leirandó.

Kidolgozandó közvetlen kettős mód szerint.

Eredmény: 4 jeles, 7 jó, 12 elégséges, 3 elégtelen.

Kereskedelmi számtan.

1. Bpest Berlin számlájára következő ügyleteket köti:
- Máj. 8. Vesz 25 drb Magyar Hitelrészvényt à 776.50 (n. é. 400 K.)
- „ 15. Intézközzön Berlinre M 4216.50 lej. jun. 2. à 11778,
„ 6534.— „ „ 28. à 5¹/₂%
- „ 22. Fizet Berlin számlájára K 6278.—
- „ 26. Elad 5000 frt. n. é. magyar aranyjárdékot à 112.25.
Elkészítendő retrograd módon, a kamatos folyószámla, K/l. 4¹/₂% pro és kontra. Zárás napja máj. 31. Jutalék 1/8%, Költség K 32.40. Az egyenleg kiegyenlítése látra szóló direkt váltóval történik. à 117.78
2. Londonban a mandula ára 66 sh pr cwt Skontó 2%. Alkuszdíj 1/2%. Biztosítás 8/3 pr % L. Kisebb költségek 3¹/₂ d. Bizományi díj 2%.
- Költségek Triesztben K 2.02, Budapesten vám és egyéb költségek fejében fizetünk K 12.15. Hány korona Bpesten az áruárítás, ha 10 L = K 240.50. 1 cwt = 50.8 kg.
- Eredmény: 6 jeles, 7 jó, 11 elégséges, 2 elégtelen.

Az írásbeli vizsgálatok eredménye alapján mind a 26 érettségire jelentkezett jelölt szóbelire bocsáttatott.

A szóbeli vizsgálatokat június 18-án és 19-én tartottuk meg dr. Zorn Vilmos ny. jogakadémiai igazgató, vallás- és közoktatásügyi miniszteri biztos ur és Heltai József ker. kamarai tag, kereskedelemügyi min. biztos ur elnöke alatt.

Az érettségi vizsgák végeredménye ez:

Jelesen felelt meg: **Koschuth Soma.**

Jól feleltek meg: **Fleischhacker Imre, Kaufmann Béla, Oesterreicher József, Pollák Leó = 4.**

Megfeleltek: *Ármuth Dezső, Bichler Salamon, Biró István, Böhm Endre, Grünfeld Jenő, Krausz Gyula, Milhofer Hugó, Nyitrai Imre, Kelemen Ernő, Pentz Gyula, Propper Ernő, Reichenfeld Soma, Rosenberg Jakab, Scherz Jenő, Somló József, Villányi István* == 16.

5 tanuló szeptember hóban 1–2 tárgyból teendő javító vizsgálatra utasított.

XVII.

A felső keresked. iskolai érettségi bizonyítvánnyal járó jogok és minősítés.

Az intézet három évfolyamának végeztével a tanulók érettségi vizsgálatot tesznek, melynek eredményes letétele a következő életpályákra nyújt képesítést, jogokat és előnyöket:

1. A szorosan vett kereskedelmi pályára.

2. Az áll. közigazgatás azon ágainál, melyekre az érettségi bizonyítvánnyal bíró ifjakat a tisztviselők minősítéséről szóló 1883. I. t. c. minősítetteknek és illetékeseknek nyilvánít, u. m.:

a) a *postaszaknál*, mint postafőtisztvi és gyakornoki tisztviselők;

b) a *pénztári szaknál*, mint központi és állampénztári és adóhivatali tisztviselők, törvényhatósági pénztárosok, ellenőrök, könyvvezetők, gyámi pénztárosok;

c) a *kezelési szaknál*, mint dohányárudai, raktári hivatalnokok, telekkönyvvezetők;

d) a *zálogházaknál*, mint zálogházi igazgatók, ellenőrök, könyvvezetők, pénztárosok, ellenőrző számtisztek.

e) Az államszámviteltani vizsgálat letétele esetén alkalmazást nyerhet a számvevőségi szaknál, mint főszámvevőségi és ellenőrzési hivatalnok s minden állami hivatalnál, u. m.: miniszteriumoknál, megyéknél és törvényhatósági joggal felruházott városoknál, pénzügyigazgatóságoknál, adófelügyelőségeknél, illetékkiszabási s minden állami hivatalnál, dohányjövédékeknél, állami jószágigazgatásánál stb.

3. Ezekon kívül az intézet növendékei, ha tanulmányaikat folytatni akarják, beléphetnek:

1. a budapesti keleti kereskedelmi akadémiába,
2. a m. kir. közlekedésügyi akadémiába (vasút, hajózás, posta, táviró),
3. a kereskedelmi iskolai tanárképző-intézetbe.

Ezen jogok és előnyök mellett az 1889. évi VI. t.-c. 25. §-a értelmében az *egyéves önkéntességi jogot* is élvezik.

XVIII.

Statisztikai kimutatás.

A kimutatás tárgya	Csoport	Alsó	Köz.	Felső	Összesen
		osztály			
Iskola látogatás	Beiratott összesen . . .	44	19	28	91
	Évközben kimaradt . . .	4	—	—	4
	Létszám a tanév végén	40	19	28	87
Születési év	1885	—	1	1	2
	1886	—	—	1	1
	1887	—	—	6	6
	1888	—	1	3	4
	1889	4	3	8	15
	1890	5	8	9	22
	1891	10	6	—	16
	1892	22	—	—	22
1893	3	—	—	3	
Vallás	Izraelita	36	17	24	77
	Római katolikus . . .	8	2	4	14
Anyanyelv	Magyar	42	18	26	86
	Német	—	—	1	1
	Horvát	2	1	1	4
A felvétel alapja	Ismétlő	2	1	1	4
	Polg. isk. 4. oszt. biz.	22	—	—	22
	Gimnázium 4. „ „	19	—	—	19
	Reálisk. 4. „ „	1	—	—	1
	Felső ker. alsó oszt. „	—	18	—	18
	„ „ közép „ „	—	—	27	27

A kimutatás tárgya	Csoport	Alsó	Köz.	Felső	Összesen
		osztály			
Nyelvismeret	Magyar	33	14	22	69
	Magyar-horvát	4	1	—	5
	Magyar-német	2	2	3	7
	Magyar-német-horvát	5	2	3	10
A szülő vagy gyám lakóhelye	Nagykanizsa	11	10	7	28
	Zalamegye	15	3	7	25
	Somogy megye	6	3	7	16
	Vas megye	—	—	—	1
	Sopron megye	1	—	1	2
	Veszprém megye	1	—	1	2
	Tolnamegye	1	—	—	1
	Pest-Pilis-Solt megye	4	—	2	6
	Baranyamegye	—	1	—	1
	Zemplén megye	—	—	1	1
	Varasd megye	1	1	1	3
	Zágráb	—	—	1	1
	Verőcse megye	1	—	—	1
Belovár-Kőrös	1	—	—	1	
Alsó Ausztria	2	—	—	2	
A szülő vagy gyám polg. állása	Önálló kereskedő	16	3	10	29
	Keresked. alkalmazott	—	1	1	2
	Önálló iparos	9	7	3	19
	Iparosnál alkalmazott	—	1	—	1
	Köztisztviselő	1	3	4	8
	Magántisztviselő	9	1	—	10
	Östermelő	—	1	1	2
	Magánzó	3	2	7	12
Egyéb	6	—	2	8	
Tandijfizetés	Egész fizető	18	6	8	32
	Háromnegyed fizető	5	1	1	7
	Fél „	9	4	4	17
	Negyed „	5	3	7	15
	Teljesen tandijmentes	7	5	8	20

A tanulmányi eredmény áttekintése.

Folyó szám	T a n t á r g y	Alsó oszt.				Középső oszt.				Felső oszt.			
		Az osztályozott tanulók száma											
		40				19				28			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
1	Hittan	11	21	8	—	8	11	—	—	12	11	5	—
2	Magyar nyelv és irodalom	6	3	28	3	3	2	13	1	2	7	19	—
3	Német nyelv	5	4	24	7	1	3	14	1	3	4	20	1
4	Francia nyelv	4	7	24	5	1	4	10	4	1	7	20	—
5	Földrajz	5	6	25	4	3	4	11	1	3	6	19	—
6	Történelem	6	3	30	1	3	8	8	—	5	8	15	—
7	Mennyiségt. és pol. számt.	3	7	28	2	2	5	12	—	2	7	18	1
8	Természettan	3	6	29	2	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Keresked. számtan	1	5	31	3	1	3	14	1	2	5	20	1
10	Irodai munkálatok	2	12	26	—	2	5	12	—	4	16	8	—
11	Könyvviteltan	—	—	—	—	5	5	8	1	6	11	11	—
12	Keresked. levelezés	3	7	29	1	2	3	12	2	1	5	21	1
13	Keresked. ismeretek	9	11	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Közgazd. ismeretek	—	—	—	—	2	9	8	—	1	10	17	—
15	Jogi ismeretek	—	—	—	—	1	10	8	—	2	14	12	—
16	Vegyten, áruismeret	—	—	—	—	1	4	11	3	3	6	19	—
17	Szépírás	6	18	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Gyorsírás	1	7	10	—	—	2	1	—	—	—	—	—
	Írásb. dolgozatok külső alakja	6	20	13	1	6	9	4	—	9	16	3	—
	Magaviselet	27	13	—	—	13	6	—	—	25	3	—	—

XIX.

Jelentés a női kereskedelmi tanfolyamról.

Felső kereskedelmi iskolánk tanári kara az iskolafentartó izr. hitközség iskolaszékével egyetértve, az előző években már kétszer (1901-ben és 1902-ben) kísérelte meg a női kereskedelmi tanfolyam megnyitását, mind kétszer azonban a jelentkezők csekély száma miatt eredménytelenül. Ez az oka, hogy azóta ily iskola létesítésével nem foglalkoztunk.

A most lefolyt tanév szeptember havában azonban oly sűrűn történtek a jelentkezések, hogy egy harmadik kísérlet elől ki nem térhettünk, még pedig ezúttal a legszebb sikerrel, amennyiben a szabályszerű számon fölül, 41-en, jelentkeztek felvételre.

Szeptember 20-án leérkezett az országos iparoktatási főigazgató ur 1906. szeptember 29-én 1557. sz. alatt kelt leirata, melyben tudatja, hogy a nagym. miniszter ur szeptember 27-én 79.907. sz. rendeletével a női kereskedelmi tanfolyamot engedélyezte.

Miután az összes előkészületek már ezt megelőzőleg megtörténtek, a tanfolyamot az iskolaszék és nagyszámu közönség jelenlétében még szeptember 30-án megnyitottuk és a tanítást október 1-én megkezdtük, mely a szabályszerű szünetek kivételével június 10-éig szakadatlanul folyt.

A tanfolyamra beiratkozott 41 tanuló, kik közül kimaradt 3, a tanfolyamot bevégezte tehát 38 tanuló.

A tanítási helyiséget valamint a tanszereket a fentartó izr. hitközség díjtalanul bocsátotta rendelkezésünkre.

A női kereskedelmi tanfolyam célja: azon kereskedelmi szak- és irodai ismeretek, valamint gyakorlati ügyességek elsajátítása, amelyekre az életben a nőknek, akár mint könyvvivőknek, pénztárosoknak, levelezőknek s egyéb üzleti alkalmazottaknak, akár mint a család tagjainak, pl. az üzletben az apa vagy férj helyettesítése alkalmából, vagy a háztartásban szükségük van.

A tanfolyam 10 hónapig tart.

A női kereskedelmi tanfolyamba oly növendékek vétetnek fel, kik a polgári vagy felsőbb leányiskola és leánygymnásium 4., vagy a felső leányiskola 2. osztályát sikerrel végezték, avagy megfelelő előképzettségüket a magyar nyelvből, számtanból és földrajzból felvételi vizsgálatlal igazojláknak.

Felvételi vizsgálatra a tanári kar határozata értelmében azok bocsáttatnak, kik legalább 15 évesek.

A felvételi vizsgálat dija 10 kor.

A *felvételi vizsgálatnál* megkívántatik: 1. A magyar nyelv ismerete alak és mondattanilag s jártasság a fogalmazásban, 2. számtanból jártasság a négy alapműveletben egész és törtszámokkal s a hármasszabályhoz tartozó feladatok megfejtése, 3. földrajzból Európa, különös tekintettel Magyarországra, továbbá Ázsia és Amerika leíró földrajza általános vonásokban, Afrika és Ausztrália átnézetileg.

A női ker. tanfolyam egy osztályába rendszerint csak 40 növendék vehető fel.

Rendes tantárgyak:

Kereskedelmi számtan	heti 3 órában
Könyvvitel	3 „ „
Kereskedelmi és váltóismeret	1 „ „
Irodai munkálatok és levelezés	3 „ „
Német nyelv és levelezés	2 „ „
Keresked. földrajz áruismével	2 „ „
Gyorsírás	3 „ „
Szépírás	1 „ „

Rendkívüli tantárgy: Gépirás, heti 2 órában.

Tanári kar:

Bún Samu, igazgató, felső ker. iskolákra képesített tanár, a felső ker. iskola igazgatója, tanította a könyvvitelt.

Balog D., felső ker. iskolákra képesített tanár, tanította a ker. földrajzot és áruismét.

Domány Ármin, középiskolákra képesített tanár, tanította az irodai munkálatokat és ker. levelezést.

Krámer Lajos, polgári iskolákra képesített tanár, tanította a gyorsírást.

Markovits D., felső keresked. iskolákra képesített tanár, tanította a ker. számtant.

Dr. Rosenberg Mór, gyakorló ügyvéd, tanította a keresked. és váltóismeretet.

Dr. Villányi Henrik, felső keresked. iskolákra képesített tanár, tanította a német nyelvet és levelezést.

A tanfolyam növendékei:

Báron Ilona	20 Lőrincz Margit
Bartha Jolán	Lenkei Margit
Benedek Ilona	Mayerhofer Margit
Deutsch Gizella	Neumann Elza
5 Fleischhacker Jolán	Neumann Vera
Fleischhacker Irén	25 Oszeszli Márta
Fleischhacker Meláni	Oszwald Anna •
Farkas Margit	Ötvös Gabriella
Filipánits Lujza	Pintér Margit
10 Günsberger Irma	Pollák Karolin
Günsberger Olga	30 Prucser Mária
Grosz Aranka	Szabó Erzsi
Havas Margit	Schapringer Ételka
Horvát Lenke	Schmidt Juliska
15 Katzenbach Ida	Török Francziska
Krausz Elza	35 Tripámmer Jolán
Krausz Gizella	Vámbéri Adel
Kraut Kornélia	Vegele Emilia
Lobl Gizella	Villányi Agáta

Kimaradtak: Kertész Gizella, Mair Margit, Viczenti Lujza.

Az írásbeli záróvizsgálatokat jun. 10. 11 és 12-én, a szóbelieket 20-án tartottuk meg dr. Zorn Vilmos, ny. jogakadémiai igazgató, vallás- és közoktatásügyi és Heltai József, ker. kamarai tag, kereskedelemügyi miniszteri biztos elnöklete alatt. A vizsgálatok végeredménye igen kedvezőnek mondható.

A tanári kar határozata értelmében, a jövő tanévben is megnyitjuk a tanfolyamot, ha legalább 30 tanuló jelentkezik. Akik tehát abban részt venni óhajtanak, jól teszik, ha e végből már július első 3 napján utolsó iskolai bizonyítványuk felmutatásával az igazgatóságnál előzetesen jelentkeznek; a végleges felvétel azonban csak szeptember 1., 2. és 3. napjain eszközöltetik, mely alkalommal születési és utolsó isk. bizonyítvány bemutatandó.

Évi tandíj 100 korona, beírási díj 20 korona.

XX.

Értesítés a jövő tanévre.

A tanulók felvétele szeptember 1-én d. e. 9—12 óráig, 2 án és 3 án d. e. 9—12, d. u. 3—5 óráig történik, a javító vizsgálatok augusztus 30 án d. e. 8—12 óráig tartatnak meg.

Az alsó osztályba azon tanulók vétetnek fel, kik a gymnasium, reál vagy polgári iskola alsó 4 osztályát legalább elégséges sikerrel végezték és azt bizonyítvánnyal igazolják. A középső és felső osztályba csak olyan tanulók vétetnek fel, kik az alsó, illetve középső osztályt ugyanezen vagy vele egyenlő fokú szakiskolán legalább elégséges sikerrel végezték.

Ujonnán belépő tanulók születési bizonyítványt tartoznak felmutatni.

Javító vizsgálatra bocsáttatnak azon legfeljebb 2 tantárgyból elégtelen érdemjegyet nyert tanulók, kiket erre a tanári kar ítélete feljogosít, mely körülmény az iskolai bizonyítványban jelezve van. A javító vizsgálat iránti folyamodványok legkésőbb augusztus 20-áig az igazgatóságnál benyújtandók.

Evi tandíj az alsó és középső osztályban 160 korona, a felső osztályban 200 korona.

A tandíj 2 részletben fizetendő és pedig az 1-ső részlet a beiratáskor, a 2. részlet február hó elején. Méltánylást érdemlő esetekben a tandíj negyedévi részletekben is, de mindenkor előre, még pedig az 1-ső negyed a beiratáskor, a 2-ik negyed november 15-én, a 3-ik negyed február 1-én, a 4-ik negyed április 15-én fizetendő.

Beiratási díj 11 korona.

Egyéb díjak: a) a hitközségi pénztárba: nyugdíjalapra 6 kor., az izr tanulók hitoktatási díj fejében 4 kor.; b) beiratkozásnál: az önképző kör könyvtára részére 2 kor., a róm. kath. tanulók hitoktatási díj fejében 6 kor.

Mindenki, ki tandíjmentességet kíván nyerni, eziránt írásban tartozik folyamodni. Folyamodók tartoznak kellően felszerelt kérvényeiket augusztus 15-éig a hitközségi elöljárósághoz benyújtani. A folyamodványhoz melléklendők: •szülők szegénységi, valamint a tanuló utolsó évi iskolai bizonyítványa.

A szülőknek, vagy azok helyetteseinek kötelessége az iskolán kívül a tanulók erkölcsi magaviselete fölött örködni. Az igazgatónak jogában áll megkövetelni, hogy olyan szállásadóktól, kiknél a felügyeletet elégtelennek tartja, az ifjak megbízhatóbb helyre vitessenek.

A tanulók óvakodjanak elrongyollott, piszkos és régibb kiadású iskolai könyvek beszerzésétől. Minden tankönyvből a legújabb kiadás használandó.

Nagykanizsa, 1907. június hó 29.

BÚN SAMU
igazgató.

Tartalomjegyzék.

	Oldal
I. Iskolaszék	2
II. Jelentés a lefolyt tanévről	3
III. Az iskola jötevői	6
IV. Tanári kar	7
V. Tanári könyvtár	8
VI. Tanterv	13
VII. Az 1907/8-iki tanévben használandó tankönyvek	28
VIII. Fiumei tanulmányútunk	30
IX. Szervezeti szabályzat	35
X. Fegyelmi szabályok	37
XI. Önképzőköri jelentés	42
XII. Ifj. segítő egyesület	44
XIII. Magánvizsgálati szabályzat	46
XIV. Érdemsorozat	48
XV. Az 1905/6-ik tanévben végzett növendékek alkalmazási helye	53
XVI. Jelentés az érettségi vizsgálatokról	54
XVII. A felső keresked. iskolai érettségi bizonyítvánnyal járó jogok és képesítés	58
XVIII. Statisztikai táblázatok	60
XIX. Női ker. tanfolyam	63
XX. Értesítés a jövő tanévre	66

